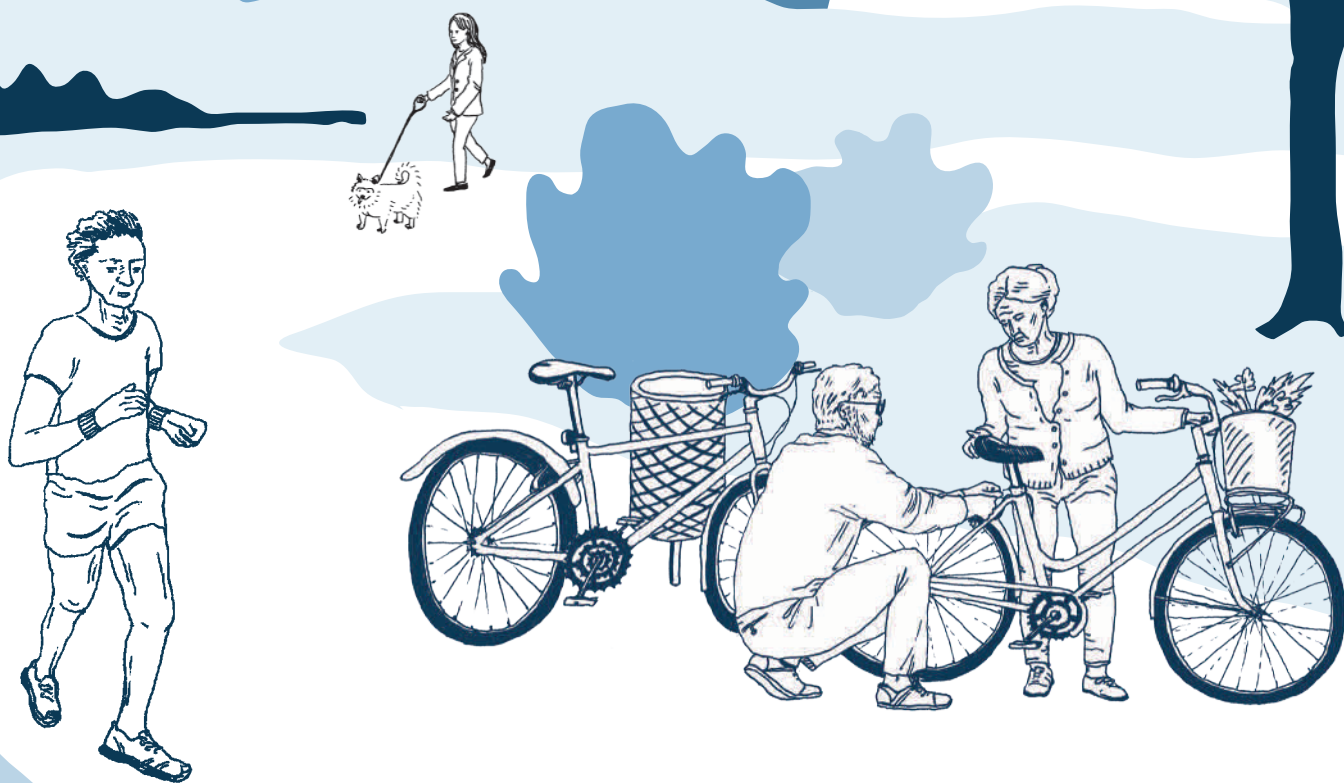

Srozumitelný úřad: Průvodce pro seniory

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.

ISBN: 978-80-7616-119-1 (tisk) / 978-80-7616-120-7 (PDF)

Zpracováno Společností pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice z.s., zadáno a vydáno Ministerstvem vnitra České republiky.

Editor publikace: Ing. Mgr. David Sláma

Publikaci připravila a sestavila: Veronika Juříčková

Ilustrace a grafická úprava: Veronika Bratrychová

Praha, leden 2022.

Obsah

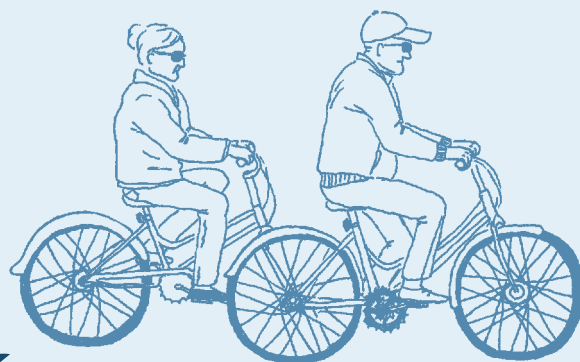
Úvod	2
Aktivní život ve stáří	3
Důchodové zabezpečení	5
Starobní důchod	5
Předčasný starobní důchod	10
Invalidní důchod	14
Pozůstalostní důchod	19
Příspěvky a dávky	23
Příspěvek na bydlení	23
Příspěvek na živobytí	26
Doplatek na bydlení	28
Mimořádná okamžitá pomoc	30
Příspěvek na péči	32
Průkaz osoby se zdravotním postižením	34
Příspěvek na mobilitu	36
Příspěvek na zvláštní pomůcku	37
Sociální služby	40
Sociální pracovníci	41
Jak žádat o sociální služby	41
Pečovatelská služba	42
Osobní asistence	44
Sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením	45
Centrum denních služeb a denní stacionář	46
Domov pro seniory a domov se zvláštním režimem	47
Odlehčovací služba	48
Sociální služby poskytované ve zdravotnickém zařízení	49
Úmrtí manžela nebo manželky	50
Jak postupovat při úmrtí	50
Zajištění pohřbu	51
Nahlášení úmrtí na matriku	52
Odevzdání dokladů zesnulého	52
Poslední vůle a dědictví	53
Užitečné odkazy	54

Úvod

Tato příručka slouží jako průvodce pro seniory. Najdete zde informace, na co máte právo s měnící se životní situací, jaké máte povinnosti a jaké máte možnosti k řešení různých situací. Najdete zde především informace vztahující se k veřejné správě – o důchodech, sociálních dávkách a službách. V příručce uvádíme mnoho ilustrativních výpočtů pro lepší pochopení popisovaných témat. Mějte, prosím, na paměti, že výpočty slouží jen jako příklady a nelze je brát jako směrodatné pro posuzování vaší vlastní situace. Jedná se o složité problematiky a doporučujeme proto poradit se vždy na příslušném úřadu.

Tento průvodce pro seniory shrnuje přehled životních situací spojených se seniorskou životní etapou, které starší osoby nejčastěji řeší nebo je pravděpodobné, že se s nimi setkají. Podává základní informace o oblastech jako je aktivní život ve stáří, důchodové zabezpečení, sociální dávky, sociální služby aj. V jednotlivých tématech a kapitolách tato Příručka odkazuje na specifické materiály a uvádí instituce, které poskytnou podrobné informace, pomoc a poradenství s ohledem na konkrétní situaci, ve které se senioři ocitli a kterou potřebují řešit.

Aktivní život ve stáří

I ve vyšším věku můžete být stále aktivní. Nemusíte vyplňovat čas jen volnočasovými aktivitami, ale můžete být také ekonomicky aktivní. Hledat práci můžete s pomocí Úřadu práce, který podporuje flexibilní formy zaměstnávání (program FLEXI). Mohou vám poskytnout poradenství, rekvalifikační kurzy i pomoc s hledáním nové práce. S hledáním práce vám kromě Úřadu práce může pomoci i internet. Můžete vyzkoušet webové stránky projektu **Zlatá práce**, kde najdete pracovní nabídky pro osoby starší 50 let. Najdete tu zaměstnavatele, kteří se nebojí zaměstnat kvalitní pracovníky vyššího věku, ale také bezplatné poradenství při tvorbě životopisu nebo přípravě na pohovor.

Můžete využít svůj čas také ke vzdělávání. Existují univerzity třetího věku, ale i spousta různých kurzů. Zkuste se zeptat třeba v knihovnách ve vašem okolí, v regionálních seniorských spolcích, na úřadech obcí nebo městských částí nebo můžete hledat na internetu. Například na **těchto webových stránkách**. Pokud se nemůžete účastnit presenční výuky na univerzitách a vysokých školách, můžete zkusit **tyto webové stránky** České zemědělské univerzity. Nebo můžete zkusit některé neziskové organizace jako **Život90** nebo **Elpida**.

Způsobů, jak trávit aktivně stáří je mnoho. Například můžete zkusit dobrovolničit, společné výlety nebo práci pro místní komunitu. Důležité je neztratit kontakty se svým okolím, posilovat je a budovat nové. Hledat příležitosti můžete v knihovnách, zeptat se na obecním nebo městském úřadě, ve výše zmíněných neziskových organizacích nebo můžete hledat na internetu. Dobrovolnické příležitosti najdete na **těchto webových stránkách** organizace Hestia.

Máte řidičský průkaz a je vám více než 65 let? Nezapomeňte, že musíte mít potvrzení od lékaře o vašem zdravotním stavu. Musíte jít na zdravotní prohlídku v 65 letech, pak v 68 letech a potom každé dva roky.

Doporučujeme hlídat si platnost osobních dokladů. Pokud je vám méně než 70 let, platnost vašich dokladů je 10 let. Když dosáhnete 70 let, tak vám nové doklady budou vydané s platností na 35 let.

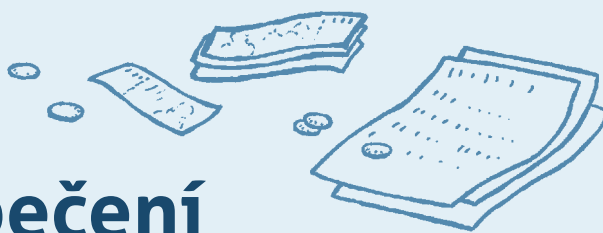
Víte, že na úřadech můžete spoustu věcí vyřídit i online přes internet neboli elektronicky?

Například o řidičský průkaz můžete požádat přes Portál občana. Najdete tam také formuláře České správy sociálního zabezpečení a formuláře Úřadu práce ČR. Abyste Portál občana mohli používat, musíte mít zařízenou datovou schránku nebo elektronickou identitu (to znamená, že máte elektronický podpis nebo eObčanku a podobně).

Datovou schránku nebo elektronickou identitu můžete využít i k samotnému vyřízení žádostí na České správě sociálního zabezpečení nebo Úřadu práce ČR. Nemusíte tak chodit na poštu ani na úřad osobně.

O jednotlivých možnostech si můžete více přečíst na stránkách www.portal.gov.cz.

Důchodové zabezpečení

V Česku můžete dostat několik druhů důchodových dávek:

- Starobní důchod (nebo předčasný starobní důchod).
- Invalidní důchod – pro invaliditu prvního, druhého a třetího stupně.
- Pozůstalostní důchody – vdovské, vdovecké, sirotčí.

O důchodech a důchodových dávkách rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení. Pokud chcete požádat o důchod nebo se poradit v oblasti důchodů a důchodových dávek, je nejlepší zeptat se na pobočkách České správy sociálního zabezpečení nebo zkuste zavolat na bezplatnou linku pro důchodové pojištění 800 050 248.

V Praze to je Pražská správa sociálního zabezpečení (PSSZ). V Brně to je Městská správa sociálního zabezpečení (MSSZ). V okresních městech to je okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ). Okresní správa sociálního zabezpečení může mít pobočky i v dalších městech daného okresu.

Podrobně sepsané informace najdete v **Příručce budoucího důchodce** pro rok 2021.

Jste vojáci z povolání, policisté, hasiči, příslušníci Bezpečnostní informační služby a příslušníci Vězeňské služby ČR? Pak o vašich důchodech a důchodových dávkách rozhoduje Ministerstvo obrany, vnitra a spravedlnosti.

V následujících kapitolách shrneme nejdůležitější informace k důchodovým dávkám.¹

Starobní důchod

Starobní důchod můžete dostat, když dosáhnete důchodového věku a zároveň máte potřebnou dobu důchodového pojištění. Platí pravidlo, že do starobního důchodu nemusíte odcházet. Je to vaše právo, ale ne povinnost.

¹ Pokud byste se chtěli podívat, co říká zákon, hledejte zákon o důchodovém pojištění (zákon č. 155/1995 Sb.) a zákon o provádění a organizaci sociálního zabezpečení (zákon č. 582/1991 Sb.).

Máte možnost pokračovat v zaměstnání nebo podnikání a o důchod nežádat. Díky tomu můžete později získat vyšší důchod. Můžete se také rozhodnout pokračovat v zaměstnání nebo podnikání a zároveň si podat žádost o důchod. Datum, od kterého chcete důchod přiznat, si zvolíte sami. Nemusí to být přesně den, kdy jste dosáhli důchodového věku.

Pokud máte invalidní důchod, blížíte se k důchodovému věku nebo jste jej dosáhli a máte potřebnou dobu důchodového pojištění, můžete požádat o starobní nebo předčasný starobní důchod. Česká správa sociálního zabezpečení spočítá výši starobního nebo předčasného důchodu, a pokud bude vyšší než váš invalidní důchod, bude vám starobní nebo předčasný důchod přiznaný. Pokud by byl starobní důchod nižší, budete dále dostávat invalidní důchod. V každém případě tak budete dostávat ten důchod, který je vyšší.

Pokud si o starobní důchod nepožádáte a dosáhnete 65 let, Česká správa sociálního zabezpečení přejmenuje invalidní důchod na důchod starobní, ale výše důchodu zůstane stejná.

Důchodový věk

Důchodový věk se může lišit podle toho, kdy jste se narodili a pro ženy i podle toho, kolik vychovaly děti. Pokud jste se narodili v roce 1972 a později, je váš důchodový věk 65 let. To platí pro muže i pro ženy. Pokud jste se narodili v roce 1971 nebo dříve, může být váš důchodový věk nižší. Pokud jste muž, váš důchodový věk zjistíte podle roku, ve kterém jste se narodili. Pokud jste žena, zjistíte váš důchodový věk podle toho, v jakém roce jste se narodila a také podle toho, kolik dětí jste vychovala. Váš důchodový věk můžete zjistit v tabulce, kterou najdete na **webových stránkách České správy sociálního zabezpečení**, nebo pomocí **věkové kalkulačky MPSV**.

Doba důchodového pojištění

Kromě důchodového věku musíte také mít 35 let důchodového pojištění (tzv. odpracovaných let). Do důchodu se počítá pouze výdělečná činnost, ze které je odvedeno pojistné na sociální zabezpečení.

Pokud jste zaměstnaní, pojistné za vás platí zaměstnavatel. Pokud jste osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), pojistné si platíte sami. Do doby důchodového pojištění se počítají také náhradní doby důchodového pojištění (viz níže).

Pokud nejste zaměstnaní, nejste OSVČ, ani nejste v situaci, která by byla náhradní dobou důchodového pojištění, můžete si platit dobrovolné důchodové pojištění. Dobrovolné důchodové pojištění můžete platit jen omezenou dobu a za určitých podmínek. Nejlepší je zeptat se na okresní správě sociálního zabezpečení, kde se o dobrovolné důchodové pojištění žádá.

Když si svojí prací na pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti vyděláte měsíčně maximálně 3 499 Kč, pojištění neplatíte a tato práce se vám do doby důchodového pojištění nezapočítává.

Když pracujete na dohodu o provedení práce a vyděláte si nejvíce 10 000 Kč měsíčně, pojištění neplatíte a tato doba se vám do důchodového pojištění nezapočítává.

Náhradní doba důchodového pojištění

Náhradní doba důchodového pojištění je určitá životní situace, kdy nevyděláváte (nejste zaměstnaní ani OSVČ) a neplatíte si dobrovolné důchodové pojištění, ale přitom se vám tato doba započítá jako doba důchodového pojištění. Všechny tyto situace jsou přesně vyjmenované v zákoně. Některé z těchto situací se počítají v celém rozsahu a některé jen částečně.

Situace, které se počítají v celém rozsahu, jsou například výchova dítěte do věku 4 let, základní vojenská služba, pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, péče o člověka se zdravotním postižením, který byl uznán jako osoba závislá na pomoci jiné osoby. Pokud jste například pečovali o takového člověka 10 let, počítá se vám do doby důchodového pojištění celých 10 let.

Náhradní doby pojištění, které se počítají jen částečně, jsou například evidence na úřadu práce, kdy jste nedostávali podporu v nezaměstnanosti nebo v rekvalifikaci. Počítají se maximálně 3 roky. Pokud jste za svůj život byli evidovaní na úřadě práce celkově 5 let bez podpory v nezaměstnanosti nebo rekvalifikaci, jako náhradní doba pojištění se vám budou počítat maximálně 3 roky.

Náhradní doby pojištění mají svá pravidla. Například se může lišit, od jakého roku se počítají. Nebo jakým způsobem se zjišťují a dokazují. Například péče o člověka se zdravotním postižením, který byl uznán jako osoba závislá na pomoci jiné osoby, se počítá jen za určitých podmínek a musíte na to mít rozhodnutí od okresní správy sociálního zabezpečení. Doba studia po dosažení 18 let získaná po roce 2010 se již nepovažuje za náhradní dobu.

Výjimečné situace

Existuje několik situací, kdy můžete získat starobní důchod, přestože nemáte celých 35 let důchodového pojištění:

- Máte minimálně 30 let důchodového pojištění, které jste získali zaměstnáním, jako OSVČ nebo zaplacením dobrovolného důchodového pojištění. To znamená, že do těchto 30 let se nepočítají náhradní doby důchodového pojištění. V takovém případě můžete odejít do důchodu, když dosáhnete důchodového věku.
- Máte minimálně 20 let důchodového pojištění, které jste získali výdělečnou činností nebo i náhradními dobami pojištění. V takovém případě můžete odejít do důchodu o 5 let později než je důchodový věk muže stejného data narození.
- Máte minimálně 15 let důchodového pojištění, které jste získali zaměstnáním, jako OSVČ nebo zaplacením dobrovolného důchodového pojištění. To znamená, že se nepočítají náhradní doby důchodového pojištění. V tomto případě můžete odejít do důchodu o 5 let později než je důchodový věk muže stejného data narození.
- Dosáhli jste věku 65 let, máte invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně a získali jste potřebnou dobu pojištění pro invalidní důchod.
- Dosáhli jste věku 65 let a máte invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně následkem pracovního úrazu.

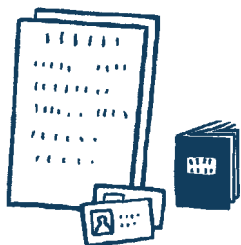

Kde a jak požádat o starobní důchod

O důchod žádáte osobně na pobočce okresní správy sociálního zabezpečení podle toho, kde máte trvalé bydliště. V Praze půjdete na některou z poboček Pražské správy sociálního zabezpečení. V Brně půjdete na Městskou správu sociálního zabezpečení. Můžete přijít bez objednání v úřední hodiny nebo se můžete objednat v **online systému** České správy sociálního zabezpečení.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Váš podpis na této plné moci nemusí být úředně ověřený. Doporučujeme použít **formulář plné moci**, který najdete na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení. Je také možné, aby za vás žádost podal rodinný příslušník, když bude mít od vašeho lékaře potvrzení, že váš zdravotní stav nedovoluje, abyste si žádost podali sami.

Žádat můžete nejdříve 4 měsíce před datem, od kterého chcete důchod přiznat. Později je to možné kdykoli. Je možné přiznat starobní důchod i zpětně. V takovém případě vám mohou peníze být vyplaceny maximálně 5 let dozadu ode dne, kdy jste podali žádost.

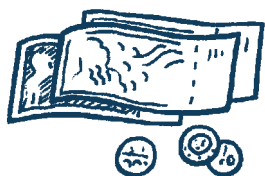

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Platný doklad totožnosti – občanský průkaz, cestovní pas nebo povolení k pobytu.
- Doklady o době studia – výkaz o studiu, potvrzení školy o délce studia, výuční list, maturitní vysvědčení nebo vysvědčení z jednotlivých ročníků, vysvědčení o státní závěrečné zkoušce, diplom a podobně.
- Doklady o době vojenské služby – vojenská knížka nebo potvrzení Správního archivu Armády České republiky.
- Pokud chcete dostávat důchod na účet, musíte vyplnit formulář **„Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu“** nebo **„Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet manžela (manželky) v České republice“**. Najdete ho na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo v tištěné podobě na okresní správě sociálního zabezpečení. Formulář musí být potvrzený bankou.

Další doklady, které si od vás může okresní správa sociálního zabezpečení vyžádat:

- Doklady potvrzující výchovu či péči o děti – rodné listy dětí nebo výpisy z matriky narození, popř. doklady o osvojení nebo o svěřeni dítěte do péče.
- Doklady o dobách pojištění nebo náhradních dobách - např. doba evidence u úřadu práce, doba péče o osobu závislou na péči jiné osoby a jiné.

Výše starobního důchodu

Výši důchodu ovlivňuje celková délka důchodového pojištění, které jste získali a také výše vašich příjmů z výdělečné činnosti od roku 1986. U zaměstnanců se započítávají hrubé výdělky, u OSVČ roční vyměřovací základy. Každý člověk tak může mít jinak vysoký důchod.

Výše starobního důchodu se skládá ze dvou částí – základní a procentní výměry. Základní výměra je stejná pro všechny důchody a mění se zpravidla každý rok při tzv. valorizaci. Procentní výměra je však u každého jiná a je závislá na délce získaných let důchodového pojištění a dosahovaných výdělcích. Činí 1,5 % za každý rok důchodového pojištění. Například když získáte 40 let pojištění, procentní výměra důchodu bude 60 % (40 let x 1,5 %). Pokud už máte nárok na odchod do důchodu, ale žádost si nepodáte a dále vyděláváte, přičítá se vám k důchodu 1,5 % za každých 90 dní výdělečné činnosti.

Výdělky, které se použijí pro výpočet důchodu, se přepočítají na současné hodnoty.

Příklad

Pan Novák, narozený 5. 12. 1957, dosáhne důchodového věku v 63 letech a 8 měsících, tj. 5. 8. 2021. K tomuto datu požádá o přiznání starobního důchodu.

Během života získal celkem 45 let důchodového pojištění a průměr jeho výdělků za roky 1986 až 2020 (vynásobených koeficienty) činí 34 000 Kč.

Starobní důchod se bude počítat takto:

Z průměrného výdělku (osobního vyměřovacího základu) ve výši 34 000 Kč se stanoví výpočtový základ tak, že částka 15 595 náleží v plné výši a k této částce se přičte 26 % rozdílu mezi částkou 15 595 Kč a částkou 34 000 Kč, tj. 26 % z částky 18 405 Kč, což je 4 785,3 Kč.

Výpočtový základ (tedy částka, ze které se bude počítat procentní výměra důchodu) činí 15 595 Kč + 4 785,3 Kč, tj. po zaokrouhlení na celé koruny nahoru celkem 20 381 Kč.

Za každý rok pojištění náleží 1,5 % výpočtového základu, tzn., že za 45 let pojištění činí procentní výměra starobního důchodu 67,5 % výpočtového základu (tedy 67,5 % z částky 20 381), což je po zaokrouhlení na celé koruny nahoru 13 758 Kč.

Procentní výměra starobního důchodu činí tedy 13 758 Kč, základní výměra 3 550 Kč, celkem bude starobní důchod pana Nováka činit 17 308 Kč.

Pro orientační výpočet starobního důchodu můžete použít **důchodovou kalkulačku** na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo **informativní důchodovou aplikaci** na ePortálu České správy sociálního zabezpečení.

Přesný výpočet důchodu provádí Česká správa sociálního zabezpečení až na základě oficiálně podané žádosti o důchod a se všemi potřebnými dokumenty. Pokud dokumenty nedodáte při podání žádosti, Česká správa sociálního zabezpečení vás požádá o doplnění chybějících dokumentů. Pokud je naleznete nebo zajistíte kdykoliv po podání žádosti, doneste je na okresní správu sociálního zabezpečení – na základě nich bude Váš důchod přepočítán.

Předčasný starobní důchod

Do důchodu můžete odejít i před dosažením důchodového věku (co to je důchodový věk, najdete v předchozí kapitole). V tom případě odcházíte do tzv. předčasného starobního důchodu. Podmínkou je, abyste měli potřebnou dobu pojištění. Ta je stejná jako pro přiznání tzv. řádného starobního důchodu.

Pokud je váš důchodový věk nižší než 63 let, do předčasného důchodu můžete odejít nejdříve tři roky před dosažením důchodového věku.

Pokud je váš důchodový věk 63 let a vyšší, můžete do předčasného důchodu odejít nejdříve v 60 letech.

Příklad

Žena, jejíž důchodový věk je 62 let a 2 měsíce (ročník nar. 1963, vychovala 3 děti), může jít do důchodu nejvýše o 3 roky dříve, tedy nejdříve, když dosáhnete 59 let a 2 měsíců.

Muž, jehož důchodový věk 64 let a 6 měsíců (ročník nar. 1962), může jít do důchodu nejvýše o 4 roky a 6 měsíců dříve, tedy nejdříve v 60 letech.

Odchod do předčasného starobního důchodu s sebou přináší dvě omezení:

- 1) V předčasném důchodu dostanete méně peněz, než kdybyste šli do řádného důchodu. O kolik peněz méně dostanete, záleží na tom, o kolik dní dříve do důchodu odcházíte.
- 2) Rozdíl je také v tom, že v předčasném důchodu můžete pracovat pouze na dohodu o pracovní činnosti s výdělkem maximálně 3 499 Kč měsíčně nebo na dohodu o provedení práce s výdělkem maximálně 10 000 Kč měsíčně. Můžete pracovat i jako osoba samostatně výdělečně činná, ale příjmy z této činnosti smí být maximálně do částky, která nezakládá účast na důchodovém pojištění. Vydělávat vyšší částky na jiný typ smlouvy nebo jako osoba samostatně výdělečně činná, můžete až při dosažení důchodového věku. V opačném případě by vám výplata předčasného starobního důchodu nenáležela a vznikl by tak přeplatek, který byste byli povinni vrátit.

Rozhodnutí promyslete, protože pokud dostanete předčasný důchod, nemůžete už požádat o řádný důchod. Snížení důchodu je tak trvalé.

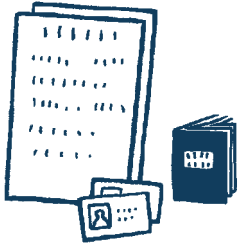

Kde a jak požádat o předčasný starobní důchod

O důchod žádáte osobně na pobočce okresní správy sociálního zabezpečení podle toho, kde máte trvalé bydliště. V Praze půjdete na některou z poboček Pražské správy sociálního zabezpečení. V Brně půjdete na Městskou správu sociálního zabezpečení. Můžete přijít bez objednání v úřední hodiny nebo se můžete objednat v **online systému** České správy sociálního zabezpečení.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Váš podpis na této plné moci nemusí být úředně ověřený. Doporučujeme použít **formulář plné moci**, který najdete na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení. Je také možné, aby za vás žádost podal rodinný příslušník, když bude mít od vašeho lékaře potvrzení, že váš zdravotní stav nedovoluje, abyste si žádost podali sami.

Žádost můžete podat nejdříve 4 měsíce před datem, od kterého chcete důchod přiznat. Nejdříve můžete předčasný starobní důchod dostat od data podání žádosti. Předčasný starobní důchod nemůže být přiznán zpětně.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Platný doklad totožnosti – občanský průkaz, cestovní pas nebo povolení k pobytu.
- Doklady o době studia – výkaz o studiu, potvrzení školy o délce studia, výuční list, maturitní vysvědčení nebo vysvědčení z jednotlivých ročníků, vysvědčení o státní závěrečné zkoušce, diplom a podobně.
- Doklady o době vojenské služby – vojenská knížka nebo potvrzení Správního archivu Armády České republiky.
- Pokud chcete dostávat důchod na účet, musíte vyplnit formulář **„Žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu“** nebo **„Žádost o zařazení výplaty důchodu poukazem na účet manžela (manželky) v České republice“**. Najdete ho na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo v tištěné podobě na okresní správě sociálního zabezpečení. Formulář musí být potvrzený bankou.

Další doklady, které si od vás může okresní správa sociálního zabezpečení vyžádat:

- Doklady potvrzující výchovu či péči o děti – rodné listy dětí nebo výpisy z matriky narození, popř. doklady o osvojení nebo o svěřením dítěte do péče.
- Doklady o dobách pojištění nebo náhradních dobách - např. doba evidence u úřadu práce, doba péče o osobu závislou na péči jiné osoby a jiné.

Výše předčasného starobního důchodu

Výši předčasného starobního důchodu bude mít každý člověk jinou. Skládá se ze dvou částí – základní a procentní výměry. Základní výměra je stejná jako u řádného starobního důchodu. Procentní výměra je u každého jiná, počítá se stejně jako u řádného starobního důchodu a ještě k tomu se krátí, právě kvůli předčasnému odchodu do důchodu. Krátí se za každých započatých 90 kalendářních dnů od data, kdy vám je předčasný důchod přiznaný až do doby, kdy dosáhnete důchodového věku. Vhodné datum přiznání konzultujte na okresní správě sociálního zabezpečení, protože roli hraje každý den.

Pravidlo krácení je následující:

Předčasný odchod do důchodu	O kolik se krátí za každých započatých 90 kalendářních dnů?
o 360 dní a méně	Krátí se o 0,9 %
O 361 až 720 dní	Krátí se 1,2 %
O 721 a více dní	Krátí se o 1,5 %

Příklad

Pan Veselý má odpracováno celkem 40 let a důchodového věku dosáhne 1. 6. 2024. Rozhodl se však odejít do důchodu o 3 roky (tedy přesně o 1 096 dní) dříve než dosáhne důchodového věku a požádal o přiznání předčasného starobního důchodu k 1. 6. 2021.

Osobní vyměřovací základ pana Veselého 34 000 Kč bude upraven podle redukčních pravidel pro rok 2021 na výpočtový základ 20 381 Kč.

Procentní výměra důchodu za 40 let pojištění činí 60 % (40 x 1,5%). Bude alesnižena za 1 096 dní předčasnosti o 15,9%. (1 096 dní je 13 započatých 90 denních úseků, za které se krácení vypočte takto: (4 x 0,9 % = 3,6 %) + (4 x 1,2 % = 4,8 %) + (5 x 1,5 % = 7,5 %) tj. celkem 15,9 %).

Procentní výměra důchodu tedy bude činit 44,1 % (60 – 15,9) z výpočtového základu 20 381 Kč, tj. 8 988 Kč.

K procentní výměře 8 988 Kč náleží základní výměra 3 550 Kč, celkem bude tedy předčasný starobní důchod pana Veselého činit 12 538 Kč.

Pro orientační výpočet starobního důchodu můžete použít **důchodovou kalkulačku** na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo **informativní důchodovou aplikaci** na ePortálu České správy sociálního zabezpečení.

Přesný výpočet důchodu provádí Česká správa sociálního zabezpečení až na základě oficiálně podané žádosti o důchod a se všemi potřebnými dokumenty. Pokud dokumenty nedodáte při podání žádosti, Česká správa sociálního zabezpečení vás vyzve k doplnění chybějících dokumentů. Pokud vy sami kdykoli po podání žádosti dodatečně naleznete nebo zajistíte důležité dokumenty, doneste je na okresní správu sociálního zabezpečení – na základě nich bude Váš důchod přepočítán.

Invalidní důchod

Invalidní důchod můžete dostat, když vám posudkový lékař uzná invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně a zároveň máte potřebnou dobu pojištění před vznikem invalidity. Invalidní důchod je možné dostávat od data vzniku invalidity.

Nárok na invalidní důchod i jeho výše nemusí být trvalé, ale mohou se měnit. Můžete také sami požádat o změnu stupně invalidního důchodu, např. pokud se váš zdravotní stav zhorší nebolepší. Když máte invalidní důchod, máte možnost nadále pracovat podle svých možností na jakýkoli typ pracovní smlouvy, dohody nebo jako OSVČ. Není ani omezeno, kolik si můžete vydělat peněz.

Pokud máte invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, počítá se vám jeho pobírání do doby důchodového pojištění. Pokud máte invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně, musíte si pojištění platit buď v rámci dobrovolného důchodového pojištění, nebo si zajistit výdělečnou činnost, která se bude do doby důchodového pojištění počítat. To znamená, že si musíte vydělat více než 3 500 Kč měsíčně na pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti a pokud pracujete na dohodu o provedení práce, musíte si vydělávat více než 10 000 Kč měsíčně.

Invalidita

Invalidita se určuje podle toho, o kolik máte dlouhodobě sníženou míru pracovní schopnosti. To znamená, že kvůli dlouhodobým zdravotním problémům nemůžete částečně nebo vůbec pracovat.

Pokles pracovní schopnosti o 35 % až 49 % znamená invaliditu prvního stupně, o 50 % až o 69 % invaliditu druhého stupně a o 70 % a více invaliditu třetího stupně.

Posudkový lékař posuzuje váš zdravotní stav podle lékařských zpráv a určuje stupeň invalidity a datum vzniku invalidity. Výčet zdravotních postižení a jejich vliv na pokles pracovní schopnosti, dle kterých se invalidita určuje, jsou uvedeny ve vyhlášce č. 359/2009 Sb. o posuzování invalidity.

Váš zdravotní stav se může měnit a současně s tím se může měnit to, jak moc můžete pracovat. Podle toho se při kontrole posudkovým lékařem může měnit i stupeň invalidity. Podle výsledku kontroly můžete získat nižší či vyšší stupeň invalidity, případně může být invalidita oduznána.

Potřebná doba pojištění pro invalidní důchod

Do důchodu se počítá výdělečná činnost, ze které je odvedeno pojistné na sociální zabezpečení.

Pokud jste zaměstnaní, pojistné za vás platí zaměstnavatel. Pokud jste osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ), pojistné si platíte sami. Do doby důchodového pojištění se počítají také náhradní doby důchodového pojištění (viz níže). Pokud nejste zaměstnaní, nejste OSVČ, ani nejste v situaci, která by byla náhradní dobou důchodového pojištění, můžete si platit dobrovolné důchodové pojištění. Dobrovolné důchodové pojištění můžete platit jen omezenou dobu a za určitých podmínek. Nejlepší je zeptat se na okresní správě sociálního zabezpečení, kde se o dobrovolné důchodové pojištění žádá.

Potřebná doba pojištění pro získání invalidního důchodu se liší podle věku, kdy invalidita vznikla.

Podívejte se do následující tabulky:

Věk	Potřebná doba pojištění
do 20 let	méně než 1 rok (stačí i jeden den)
20 – 22 let	alespoň 1 rok
22 – 24 let	alespoň 2 roky
24 – 26 let	alespoň 3 roky
26 – 28 let	alespoň 4 roky
nad 28 let	alespoň 5 roků v posledních 10 letech před vznikem invalidity
nad 38 let	<ul style="list-style-type: none">• BUĎ alespoň 5 roků v posledních 10 letech před vznikem invalidity,• NEBO alespoň 10 let v posledních 20 letech před vznikem invalidity

Pokud vám invalidita vznikla následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, nemusíte mít splněnou dobu pojištění.

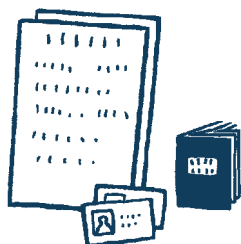
Kde a jak požádat o invalidní důchod

O důchod žádáte osobně na pobočce okresní správy sociálního zabezpečení podle toho, kde máte trvalé bydliště. V Praze půjdete na některou z poboček Pražské správy sociálního zabezpečení. V Brně půjdete na Městskou správu sociálního zabezpečení. Můžete přijít bez objednání v úřední hodiny nebo se můžete objednat v **online systému** České správy sociálního zabezpečení.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Váš podpis na této plné moci nemusí být úředně ověřený. Doporučujeme použít **formulář plné moci**, který najdete na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení. Je také možné, aby za vás žádost podal rodinný příslušník, když bude mít od vašeho lékaře potvrzení, že váš zdravotní stav nedovoluje, abyste si žádost podali sami.

Žádejte nejlépe po konzultaci se svým ošetřujícím lékařem. Nejdříve se ujistěte, že váš ošetřující lékař má všechny aktuální lékařské zprávy o vašem zdravotním stavu, protože poskytuje tyto podklady posudkovému lékaři. Zjednodušíte tak proces posuzování vašeho zdravotního stavu pro účely invalidity.

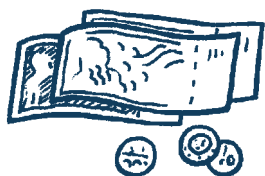

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Platný doklad totožnosti – občanský průkaz, cestovní pas nebo povolení k pobytu.
- Doklady o době studia – výkaz o studiu, potvrzení školy o délce studia, výuční list, maturitní vysvědčení nebo vysvědčení z jednotlivých ročníků, vysvědčení o státní závěrečné zkoušce, diplom a podobně.
- Doklady o době vojenské služby – vojenská knížka nebo potvrzení Správního archivu Armády České republiky.
- Pokud chcete dostávat důchod na účet, musíte vyplnit formulář **„Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu“** nebo **„Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet manžela (manželky) v České republice“**. Najdete ho na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo v tištěné podobě na okresní správě sociálního zabezpečení. Formulář musí být potvrzený bankou.
- Lékařské zprávy dokládající váš zdravotní stav – tyto zprávy předáváte vašemu praktickému lékaři. Ujistěte se ještě před podáním žádosti, že váš praktický lékař má všechny aktuální zprávy, protože poskytuje tyto podklady posudkovému lékaři.

Další doklady, které si od vás může okresní správa sociálního zabezpečení vyžádat:

- Doklady potvrzující výchovu či péči o děti – rodné listy dětí nebo výpisy z matriky narození, popř. doklady o osvojení nebo o svěření dítěte do péče.
- Doklady o dobách pojištění nebo náhradních dobách - např. doba evidence u úřadu práce, doba péče o osobu závislou na péči jiné osoby a jiné.

Výše invalidního důchodu

Výše invalidního důchodu se skládá ze dvou částí – základní a procentní výměry. Základní výměra je stejná jako u starobního důchodu. Procentní výměra je u každého jiná. Počítá se podle doby pojištění, výše příjmů před vznikem invalidity a podle stupně přiznané invalidity.

K době pojištění získané do vzniku invalidity se navíc přičítá i tzv. dopočtená doba, což je zjednodušeně řečeno doba od vzniku invalidity do dosažení důchodového věku, kterou by hypoteticky mohl člověk odpracovat, pokud by se nestal invalidním.

Postup výpočtu je velmi podobný jako u starobního důchodu.

Výše procentní výměry invalidního důchodu se stanoví procentní sazbou za každý celý rok doby pojištění v závislosti na stupni invalidity:

Invalidní důchod podle stupně invalidity	Procentní sazba za každý celý rok doby pojištění
u invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně	0,5 % z výpočtového základu
u invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně	0,75 % výpočtového základu
u invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně	1,5 % výpočtového základu

Příklad

Pan Novotný narozený 1. 1. 1958 požádal o přiznání invalidního důchodu od vzniku invalidity, tj. od 7. 3. 2021. Od tohoto data mu byl přiznán invalidní důchod. Před vznikem invalidity získal 44 let a 173 dnů pojištění.

Pro výši procentní výměry se jako doba pojištění započítává i tzv. dopočtená doba, což je doba ode dne vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku (ten je v tomto případě 63 let a 10 měsíců). Dopočtená doba žadatele je tedy od 7. 3. 2021 do 30. 10. 2021, tj. 239 dnů. Celková doba pojištění v tomto případě tedy činí 45 let a 47 dní.

Osobní vyměřovací základ za rozhodné období, tj. za období od roku 1986 do roku 2020, činí 34 000 Kč. Výpočtový základ pro stanovení invalidního důchodu se stanoví podle takzvaných redukčních hranic takto: částka 15 595 Kč náleží v plné výši, k této částce se přičte 26 % rozdílu mezi částkou 34 000 Kč a částkou 15 595 Kč, tedy 26 % z částky 18 405 Kč, což je po zaokrouhlení 4 786 Kč.

Výpočtový základ činí celkem 20 381 Kč (15 595 Kč + 4 786 Kč).

V případě invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně náleží za každý rok pojištění 1,5 % výpočtového základu. To znamená, že za 45 let pojištění činí procentní výměra 67,5 % výpočtového základu, tj. 13 758 Kč.

V případě invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně náleží za každý rok pojištění 0,75 % výpočtového základu. To znamená, že za 45 let pojištění činí procentní výměra 33,75 % výpočtového základu, tj. 6 879 Kč.

V případě invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně náleží za každý rok pojištění 0,5 % výpočtového základu. To znamená, že za 45 let pojištění činí procentní výměra 22,5 % výpočtového základu, tj. 4 586 Kč.

Spolu se základní výměrou, která činí 3 550 Kč, náleží panu Novotnému invalidní důchod pro invaliditu

- třetího stupně ve výši 17 308 Kč měsíčně,
- druhého stupně ve výši 10 429 Kč měsíčně,
- prvního stupně ve výši 8 136 Kč měsíčně.

Zánik nároku na invalidní důchod

Existuje několik situací, kdy nebudete nadále dostávat invalidní důchod:

- V případě, že posudkový lékař při kontrolním posouzení zjistí, že váš zdravotní stav neodpovídá invaliditě žádného stupně, nárok na invalidní důchod vám zanikne.
- Pokud máte invalidní důchod, blížíte se k důchodovému věku nebo jste jej dosáhli a máte potřebnou dobu důchodového pojištění, můžete požádat o starobní nebo předčasný starobní důchod. Česká správa sociálního zabezpečení spočítá výši starobního nebo předčasného důchodu, a pokud bude

- vyšší než váš invalidní důchod, bude vám starobní nebo předčasný důchod přiznaný. Pokud by byl starobní důchod nižší, budete dále dostávat invalidní důchod. V každém případě tak budete dostávat ten důchod, který je vyšší.
- Pokud si o starobní důchod nepožádáte a dosáhnete 65 let, Česká správa sociálního zabezpečení přejmenuje invalidní důchod na důchod starobní, ale výše důchodu zůstane stejná.

Pozůstalostní důchod

Pozůstalostní důchod můžete dostat, pokud jste žili v manželském svazku a zemřel vám manžel nebo manželka. Vdovský důchod je důchod, který dostane pozůstalá manželka po zemřelém manželovi. Vdovecký důchod je důchod, který dostane pozůstalý manžel po zesnulé manželce. Pozůstalostní důchod vám náleží od data úmrtí manžela nebo manželky.

Tento důchod můžete dostat pouze tehdy, když jste **uzavřeli manželství a to do úmrtí manžela či manželky nebylo rozvedeno**. Není rozhodující, jak dlouho manželství trvalo. Není ani podstatné, zda jste žili na stejné adrese nebo sdíleli společnou domácnost.

Pozůstalostní důchod můžete dostat v případě, že váš zemřelý manžel nebo manželka už dostávali starobní (i předčasný) nebo invalidní důchod nebo v případě, že splnili podmínky pro nárok na starobní nebo invalidní důchod.

Může nastat několik situací, které ovlivní, jak dlouho budete pozůstalostní důchod dostávat. Pokud dostáváte svůj vlastní starobní důchod, dostanete pozůstalostní důchod nastálo. Nesmíte však znovu vstoupit do manželského svazku.

Pokud sami ještě nejste ve starobním důchodu, budete dostávat pozůstalostní důchod pouze rok od smrti manžela nebo manželky. Po uplynutí této doby můžete pozůstalostní důchod dostávat jen v těchto případech:

- Pokud se staráte o nezaopatřené dítě (tzn. nezletilí či studenti mladší 26 let).
- Pečujete ve společné domácnosti o závislé dítě, matku, otce, tchána nebo tchyni, kteří dostávají příspěvek na péči ve druhém nebo vyšším stupni.
- Sami máte invaliditu třetího stupně.
- Dosáhli jste zákonem stanoveného věku (váš věk je o 4 roky nižší než důchodový věk muže stejného data narození nebo váš důchodový věk).

Dokud splňujete některou z vyjmenovaných podmínek, budete dostávat pozůstalostní důchod i nadále po uplynutí 1 roku.

I když vám výplata pozůstalostního důchodu skončí, můžete o ni znovu požádat v případě, že splníte některou z výše vyjmenovaných 4 podmínek. Musíte některou z těchto podmínek splnit nejpozději do dvou let od doby, kdy jste přestali pozůstalostní důchod dostávat.

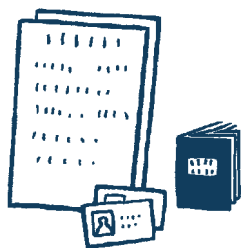

Kde a jak požádat o pozůstalostní důchod

O důchod žádáte osobně na pobočce okresní správy sociálního zabezpečení podle toho, kde máte trvalé bydliště. V Praze půjdete na některou z poboček Pražské správy sociálního zabezpečení. V Brně půjdete na Městskou správu sociálního zabezpečení. Můžete přijít bez objednání v úřední hodiny nebo se můžete objednat v **online systému** České správy sociálního zabezpečení.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Váš podpis na této plné moci nemusí být úředně ověřený. Doporučujeme použít **formulář plné moci**, který najdete na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení. Je také možné, aby za vás žádost podal rodinný příslušník, když bude mít od vašeho lékaře potvrzení, že váš zdravotní stav nedovoluje, abyste si žádost podali sami.

Žádat o pozůstalostní důchod můžete kdykoli. Je možné přiznat jej i zpětně. V takovém případě vám mohou peníze být vyplaceny maximálně 5 let dozadu od dne, kdy jste podali žádost.

Jaké dokumenty budu potřebovat

Potřebné dokumenty se liší podle toho, zda zesnulý manžel nebo manželka pobírali důchod nebo důchod nepobírali, ale měli na důchod nárok.

Pokud zesnulý manžel nebo manželka dostávali důchod, přinesete:

- Svůj doklad totožnosti, tj. občanský průkaz, cestovní pas nebo povolení k pobytu
- Úmrtní list zesnulého
- Pokud chcete dostávat důchod na účet a sami ještě důchod nedostáváte, musíte vyplnit formulář „**Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu**“. Najdete ho na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo v tištěné podobě na okresní správě sociálního zabezpečení. Formulář musí být potvrzený bankou.

Další doklady, které si od vás může okresní správa sociálního zabezpečení vyžádat:

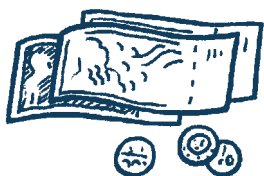
- Oddací list

Pokud zesnulý manžel nebo manželka nepobírali důchod, ale měli by na něj nárok, přinesete:

- Svůj doklad totožnosti, tj. občanský průkaz, cestovní pas nebo povolení k pobytu
- Úmrtní list zesnulého
- Pokud chcete dostávat důchod na účet a sami ještě důchod nedostáváte, musíte vyplnit formulář „**Žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v České republice – majitel účtu**“. Najdete ho na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo v tištěné podobě na okresní správě sociálního zabezpečení. Formulář musí být potvrzený bankou.
- Doklady zesnulého, které se dokládají k žádosti o starobní důchod (viz kapitola starobní důchod).

Další doklady, které si od vás může okresní správa sociálního zabezpečení vyžádat:

- Oddací list

Výše pozůstalostního důchodu

Pozůstalostní důchod se skládá ze dvou částí – základní a procentní výměry. Základní výměra je stejná jako u všech důchodů. Procentní výměra je u každého jiná. Výše pozůstalostního důchodu závisí na tom, kolik byl důchod zesnulého (nebo na jakou výši důchodu by měl zesnulý nárok) a také na tom, jestli sami dostáváte starobní nebo invalidní důchod.

Pokud NEdostáváte starobní nebo invalidní důchod:

Procentní výměra je 50 % procentní výměry důchodu zesnulého v den úmrtí.

Pokud dostáváte starobní nebo invalidní důchod:

Porovná se výše procentní výměry vašeho důchodu a výše procentní výměry pozůstalostního důchodu (to je 50 % procentní výměry důchodu zesnulého). Budete dostávat vyšší procentní výměru a polovinu nižší procentní výměry. K tomu budete dostávat jednu základní výměru.

Příklad 1

Paní Dvořáková ovdověla dne 1. 6. 2021. Pobírá starobní důchod 13 770 Kč měsíčně, z toho 10 220 Kč činí procentní výměra a 3 550 Kč základní výměra. Zemřelému manželovi náležel k datu úmrtí starobní důchod ve výši 16 470 Kč měsíčně, z toho 12 920 Kč činila procentní

výměra a 3 550 Kč základní výměra. Paní Dvořákové by po manželovi, pokud by už nepobírala starobní důchod, náležel vdovský důchod ve výši 10 010 Kč, přičemž procentní výměra by byla 6 460 Kč (50 % z 12 920 Kč) a základní opět 3 550 Kč. Protože paní Dvořáková pobírá důchod, bude výše vdovského důchodu jiná.

Procentní výměra starobního důchodu paní Dvořákové je vyšší než procentní výměra vdovského důchodu. Procentní výměru starobního důchodu dostane celou, jde o 10 220 Kč měsíčně. Základní výměra ve výši 3 550 Kč měsíčně náleží pouze jednou, a to ke starobnímu důchodu paní Dvořákové, protože má vyšší procentní výměru. Z nižšího důchodu, tedy z vdovského, dostane jen 50 % procentní výměry, tedy 3 230 Kč měsíčně (50 % z 6 460 Kč). Paní Dvořákové proto při souběhu důchodů bude vyplácena částka ve výši 17 000 Kč měsíčně.

Příklad 2

Paní Nováková ovdověla dne 1. 6. 2021, nepobírá žádný důchod. Její zemřelý manžel pobíral starobní důchod, který k datu úmrtí činil 15 640 Kč měsíčně, z toho 12 090 Kč činila procentní výměra a 3 550 Kč základní výměra. Paní Novákové tedy bude náležet procentní výměra vdovského důchodu ve výši 6 045 Kč (50 % z 12 090 Kč) a základní výměra 3 550 Kč. Vdovský důchod paní Novákové bude činit celkem 9 595 Kč měsíčně.

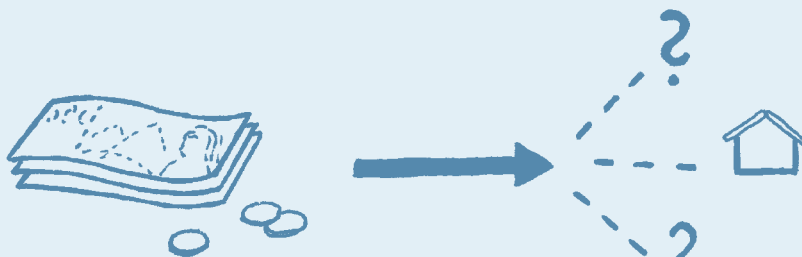

Zánik nároku na pozůstalostní důchod

Pokud uzavřete nové manželství, nebudete mít nadále nárok na pozůstalostní důchod. Nárok na pozůstalostní důchod také zanikne, pokud již nadále nesplňujete alespoň jednu z výše vyjmenovaných podmínek. Pozůstalostní důchod také přestanete automaticky dostávat po uplynutí jednoho roku v případě, že nesplňujete výše vyjmenované podmínky již od začátku výplaty.

Změny musíte do 8 dnů písemně oznámit na Českou správu sociálního zabezpečení a ta zruší výplatu pozůstalostního důchodu. Máte povinnost vrátit částky vyplacené na pozůstalostním důchodu od doby uzavření nového manželství nebo po zániku podmínek.

Příspěvky a dávky

Pokud se ocitnete v těžké situaci, je možné požádat o různé druhy podpory ve formě sociálních dávek a příspěvků. Představíme vám je v následujících kapitolách.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení vám pomůže zaplatit náklady na bydlení.² O příspěvek na bydlení můžete žádat opakovaně, pokud přibližně 1/3 vašich příjmů nestačí na pokrytí nákladů na bydlení. Do příjmů se počítají příjmy všech posuzovaných osob, tzn. všech, kteří v daném bytě společně žijí. O příspěvek můžete žádat v případě, že vlastníte byt či dům, ve kterém žijete, jste manžel či manželka vlastníka nebo v případě, že jste nájemcem bytu.

Jestli máte nárok na příspěvek, záleží na vašich nákladech na bydlení a příjmech. Podle toho se počítá i výše příspěvku. Proces výpočtu je popsán v další části kapitoly.

Pokud bydlíte v podnájmu, nemůžete dostat příspěvek na bydlení.

Náklady – co se do nich počítá

Do nákladů na bydlení se počítá:

- Nájem nebo srovnatelné náklady na bydlení stanovené zákonem u vlastníků
- Energie (plyn, elektřina, vytápění)
- Voda
- Náklady za užívání společných prostor v domě (úklid chodby, osvětlení apod.)
- Komunální odpad
- Případně další náklady

² Informace o příspěvku na bydlení jsou podrobně v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Příjmy – co se do nich počítá

Do příjmů společně posuzovaných osob se počítá:

- Výdělečná činnost
- Dávky nemocenského pojištění
- Dávky důchodového pojištění
- Podpora v nezaměstnanosti
- Příjmy z nájmu
- Případně další příjmy

Kde a jak požádat o příspěvek na bydlení

Žádost o příspěvek na bydlení se podává na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho skutečného bydliště. Můžete ji podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Žádost lze podat kdykoli a podáváte ji jednou ročně. Pokud vám bude příspěvek přiznán, bude to jen do konce nejbližšího června a poté musíte požádat znovu. Každé kalendářní čtvrtletí dokládáte náklady na bydlení a příjmy posuzovaných osob za předchozí kalendářní čtvrtletí.

O dávku můžete žádat až 3 měsíce zpětně od data podání žádosti.

Jaké dokumenty budu potřebovat

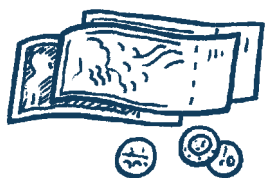
- Žádost o příspěvek na bydlení – jen při podání žádosti
- Doklady o výši čtvrtletních příjmů pro všechny osoby užívající byt – pravidelně každé čtvrtletí
- Doklady o výši nákladů na bydlení – pravidelně každé čtvrtletí
- Pro osoby bez příjmu „Prohlášení osob, které nemají příjmy“ – pravidelně každé čtvrtletí

Musíte doložit také doklady, které budou dokazovat informace v žádosti o příspěvek na bydlení:

- Doklad o vlastnictví nemovitosti nebo nájemní smlouva se stanovenou výší nájemného – k žádosti
- Rozpis služeb spojených s užíváním bytu (evidenční list) – k žádosti, nebo když nastanou změny

- Poslední vyúčtování za služby spojené s užíváním bytu + doklad o převzetí přeplatku či uhrazení nedoplatku, pokud se vztahuje k období, za něž jsou náklady dokládány – pravidelně každé čtvrtletí
- Poslední faktura vyúčtování za elektřinu + doklad o převzetí přeplatku či úhradě nedoplatku, pokud se vztahuje k období, za něž jsou náklady dokládány, včetně rozpisu záloh – pravidelně každé čtvrtletí
- Poslední faktura vyúčtování za plyn + doklad o převzetí přeplatku či úhradě nedoplatku, pokud se vztahuje k období, za něž jsou náklady dokládány, včetně rozpisu záloh – pravidelně každé čtvrtletí
- Doklady o úhradě nájmu, služeb spojených s bydlením, elektřiny, plynu, komunálního odpadu a jiných nákladů souvisejících s bydlením za kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu čtvrtletí, na které je uplatněn nárok na dávku (SIPO, složenky o úhradách, výpisy z účtu aj.) – pravidelně každé čtvrtletí

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Výše příspěvku na bydlení

Výše příspěvku činí měsíčně rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem společně posuzovaných osob vynásobeným koeficientem 0,30 (v Praze 0,35).

Pokud jsou vaše náklady na bydlení nižší než normativní náklady, náleží vám příspěvek na bydlení ve výši rozdílu mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem společně posuzovaných osob vynásobeným koeficientem 0,30 (v Praze 0,35).

Normativní náklady jsou určeny státem jako průměrné náklady na bydlení v konkrétní obci a podle počtu společně posuzovaných osob. Konkrétní částky se mění.

Pokud je rozhodný příjem váš a společně posuzovaných osob nižší než životní minimum vás a společně posuzovaných osob, započítá se jako příjem částka odpovídající životnímu minimu vás a společně posuzovaných osob.

Příklad

Paní Matějová žije sama a vlastní byt v obci do 10 000 obyvatel.

Příjem z důchodu má 7 978 Kč měsíčně.

Náklady na bydlení činí měsíčně 2300 Kč, k tomu se jí jako vlastníkově započítají podle zákona ještě srovnatelné náklady pro jednu osobu ve výši 2 128 Kč. Náklady na bydlení paní Matějové jsou celkem 4428 Kč.

Normativní náklady pro obec do 10 000 obyvatel jsou stanoveny na 4 932 Kč.

Skutečně uhrazené náklady jsou nižší než normativní náklady, vycházíme tedy ze skutečně uhrazených nákladů: $4428 - (7\,978 \times 0,3) = 2\,034,6$ Kč, po zaokrouhlení 2 035 Kč.

Paní Matějové vzniká nárok na příspěvek na bydlení v měsíční výši 2 035 Kč.

Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí vám pomůže zaplatit základní životní potřeby, pokud máte nízké příjmy. Dostanete ho, pokud vás Úřad práce ČR uzná za osobu v hmotné nouzi.³

To znamená:

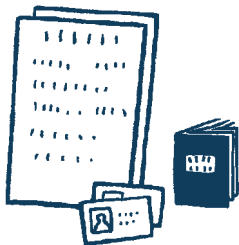
- že nejste schopni obstarat základní životní potřeby vlastními silami (nemáte dostatek finančních prostředků na obživu, ubytování, ošacení)
- a současně si nemůžete z objektivních důvodů zvýšit příjmy ani uplatnit nároky a pohledávky, či prodat nebo využít majetek a vyřešit tak svoji tíživou situaci vlastním přičiněním.

Kde a jak požádat o příspěvek na živobytí

Žádost o příspěvek na živobytí se podává na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště. Můžete ji podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou. Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

³ Informace o příspěvku na živobytí jsou podrobně v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Žádost o příspěvek na živobytí

Další dokumenty podle aktuální životní situace:

- Doklad o výši měsíčních příjmů
- Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech
- Informace o užívaném bytu
- Případně další dokumenty

Další doklady, které si od vás může Úřad práce ČR vyžádat:

- Výpis z bankovního účtu
- Nájemní smlouva, smlouva o ubytování, smlouva o poskytování sociálních služeb
- Evidenční list k bytu, zálohy stanovené dodavatelem elektřiny a plynu, faktury za elektřinu a plyn a ostatní paliva
- Doklad o přiznání starobního důchodu
- Doklad o přiznání stupně invalidity a invalidního důchodu

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Výše příspěvku na živobytí

Výše příspěvku na živobytí je rozdíl mezi částkou živobytí vás (a společně posuzovaných osob) a vaším příjmem (a příjmem společně posuzovaných osob), od kterého se odečítají přiměřené náklady na bydlení.

Příklad

Pan Vomáčka bydlí sám v bytě, mimo Prahu.

Pan Vomáčka pobírá invalidní důchod 7 169 Kč.

Pro účely dávek hmotné nouze se každý důchod započítává z 80 %, proto se bude brát v potaz částka.

Přiměřené náklady na bydlení pro Příspěvek na živobytí jsou odůvodněné náklady na bydlení, mimo Prahu nejvýše do 30 % příjmu. Odůvodněné náklady na bydlení, které Úřad práce ČR uznal, jsou nižší než 30 % příjmu.

V případě pana Vomáčky je 30 % příjmu 1 721 Kč.

Panu Vomáčkovi nárok na příspěvek na živobytí nevzniká.

Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení vám pomůže zaplatit náklady na bydlení.⁴

Dostanete ho:

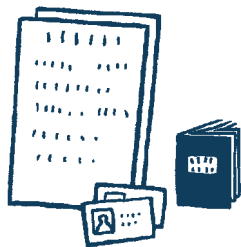
- pokud váš příjem (a příjem společně posuzovaných osob) je po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení nižší než částka vašeho živobytí (a živobytí společně posuzovaných osob),
- nebo pokud váš příjem (a příjem společně posuzovaných osob) sice přesáhl částku vašeho živobytí (a živobytí společně posuzovaných osob), ale nepřesáhl 1,3 násobek částky vašeho živobytí (nebo částky živobytí společně posuzovaných osob).

Doplatek na bydlení můžete dostat i tehdy, když žijete v podnájmu.

Kde a jak požádat o doplatek na bydlení

Žádost o doplatek na bydlení se podává na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště. Můžete ji podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou. Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Žádost o doplatek na bydlení

Další dokumenty podle aktuální životní situace:

- Doklad o výši měsíčních příjmů
- Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech
- Informace o užívaném bytu
- Případně další dokumenty

Další doklady, které si od vás může Úřad práce ČR vyžádat:

- Výpis z bankovního účtu
- Nájemní smlouva, smlouva o ubytování, smlouva o poskytování sociálních služeb

⁴ Informace o doplatku na bydlení jsou podrobně v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

- Evidenční list k bytu, zálohy stanovené dodavatelem elektřiny a plynu, faktury za elektřinu a plyn a ostatní paliva
- Doklad o přiznání starobního důchodu
- Doklad o přiznání stupně invalidity a invalidního důchodu

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Výše doplatku na bydlení

Výši doplatku na bydlení za kalendářní měsíc se vypočte tak, že od nákladů na bydlení (výše nákladů na bydlení se sníží o doplatek na bydlení z minulého měsíce) odečtete částku, o kterou váš příjem (do příjmu se započítá i příspěvek na živobytí), převyšuje částku živobytí.

Příklad

O doplatek na bydlení žádají paní Bartošová s panem Bartošem, kteří žijí mimo Prahu v podnájmu. Nemají proto nárok na příspěvek na bydlení.

Příjem manželů je pouze důchod v měsíční výši 8 000 Kč.

Příjmem pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi je důchod započítaný z 80 %, proto se bude brát v potaz částka 6 400 Kč (8 000 Kč x 0,8).

Odůvodněné náklady na bydlení mají ve výši 10 000 Kč. Částka živobytí manželů Bartošových činí celkem 6 750 Kč (3 550 Kč + 3 200 Kč). Výše příspěvku na živobytí činí 2 270 Kč.

Od příjmu 6 400 Kč a příspěvku na živobytí 2 270 Kč se odečte částka živobytí 6 750 Kč, t.j. 1 920 Kč. Od nákladů na bydlení 10 000 Kč se odečte příspěvek na bydlení (0 Kč) a 1 920 Kč:

$10\,000\text{ Kč} - 0\text{ Kč} - (6\,400\text{ Kč} + 2\,270\text{ Kč} - 6\,750\text{ Kč}) = 8\,080\text{ Kč}$.

Výše doplatku na bydlení manželů Bartošových bude 8 080 Kč.

Mimořádná okamžitá pomoc

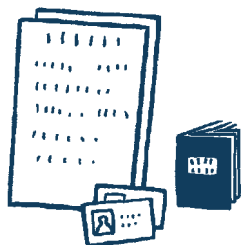
Mimořádná okamžitá pomoc vám pomůže finančně překonat nečekané a mimořádné situace.⁵ Požádat o dávku můžete, pokud jste se ocitli ve složité životní situaci a potřebujete bezprostřední pomoc. Úřad práce posoudí vaši sociální a majetkovou situaci a podle toho vydá rozhodnutí o mimořádné okamžité pomoci.

Kde a jak požádat o mimořádnou okamžitou pomoc

O mimořádnou okamžitou pomoc žádáte na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště nebo podle místa, kde nastala mimořádná situace. Žádost můžete podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

Další dokumenty podle aktuální životní situace:

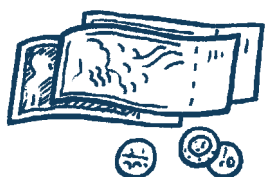
- Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech

Další doklady, které si od vás může Úřad práce vyžádat:

- Výpis z bankovního účtu
- Nájemní smlouva, smlouva o ubytování, smlouva o poskytování sociálních služeb
- Evidenční list k bytu, zálohy stanovené dodavatelem elektřiny a plynu, faktury za elektřinu a plyn a ostatní paliva
- Doklad o přiznání starobního důchodu
- Doklad o přiznání stupně invalidity a invalidního důchodu

⁵ Informace o mimořádné okamžité pomoci jsou podrobně v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Výše mimořádné okamžité pomoci

Výše se odvíjí od situace, ve které potřebujete dávku poskytnout. Jedná se o následujících 6 situací:

1. Hrozí vám vážná újma na zdraví – můžete dostat částku, která doplní váš příjem do existenčního minima. Podpora je maximálně 2 490 Kč. Dávka se nepřiznává na léky a zdravotní péči. Můžete o ni požádat například, když nemáte finance na nákup základních potravin.
2. Postihla vás vážná mimořádná událost – můžete dostat až 15násobek částky životního minima jednotlivce. Životní minimum jednotlivce je 3 860 Kč. Nejvíce můžete tedy dostat 57 900 Kč. Může jít například o vyplavení bytu, požár, vichřici.
3. Nemáte prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje – výše bude záležet na konkrétním výdaji a rozhodnutí úřadu. Může jít například o zaplacení poplatku za vydání nového občanského průkazu, za vydání nového rodného listu, zaplacení jízdného na vlak, autobus, tramvaj.
4. Nemáte prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby – můžete dostat až celou částku ceny předmětu, ale součet poskytnutých dávek nesmí překročit v kalendářním roce 10násobek částky životního minima jednotlivce. Za rok tedy můžete dostat nejvíce 38 860 Kč. Může jít například o nákup lednice, pračky, sporáku, postele.
5. Nemáte prostředky na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. Může jít například o úhradu školy v přírodě, zájmového kroužku, lyžařského kurzu.
6. Jste ohroženi sociálním vyloučením – můžete dostat až 1 000 Kč. Součet dávek poskytnutých v kalendářním roce nesmí přesáhnout 4násobek částky životního minima jednotlivce. Za rok můžete dostat nejvíce 15 440 Kč. Může jít například o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nebo z léčebny.

Příspěvek na péči

Příspěvek na péči můžete dostat, pokud máte zhoršený zdravotní stav a potřebujete pomoc jiného člověka se zajištěním péče o sebe sama.⁶ Příspěvek na péči vám pomáhá s úhradou za poskytovanou péči – ať už členovi rodiny nebo poskytovateli sociálních služeb. Sami si vyberete, kdo se o vás bude starat a komu příspěvek budete dávat. Příspěvek na péči budete dostávat každý měsíc.

Příspěvek na péči je rozdělen do 4 stupňů závislosti. Posuzuje se 10 oblastí základních životních potřeb. Podle toho, v kolika oblastech potřebujete podporu druhého člověka, se určí stupeň závislosti a výše příspěvku na péči.

V případě, že jste celý kalendářní měsíc hospitalizovaní, příspěvek vám po dobu hospitalizace nebude vyplácen. Hospitalizaci musíte oznámit Úřadu práce ČR. Příspěvek na péči nesouvisí s invaliditou. Můžete o příspěvek požádat i v případě, že nemáte uznanou invaliditu.

Oblasti základních životních potřeb

1. Mobilita – jste schopni sami vstát, někam sami dojít, chodit po schodech, jezdit hromadnou dopravou?
2. Orientace – jak vidíte a slyšíte, poznáváte lidi ve svém okolí, víte, jaké je datum?
3. Komunikace – jak se dokážete vyjádřit, zvládáte psát, rozumíte, dokážete používat telefon?
4. Stravování – dokážete si vybrat a připravit jídlo a nápoj, dokážete se sami najíst a napít?
5. Oblékání a obouvání – dokážete si vybrat vhodné oblečení a obuv podle okolností, obléknete a svléknete se sami, obujete a zujete se sami?
6. Tělesná hygiena – dokážete se sami umýt a osušit, učesat se, vyčistit si zuby?
7. Výkon fyziologické potřeby – zvládnete sami použít toaletu, vyprázdnit se a poté se očistit?
8. Péče o zdraví – dokážete dodržovat léčebný režim (například brát předepsané léky), poznat vlastní zdravotní problém a přivolat pomoc?
9. Osobní aktivity – jste schopni udržovat vztahy s dalšími lidmi, být s nimi v kontaktu, naplánovat si činnosti v průběhu dne?
10. Péče o domácnost – zvládáte si obstarat běžný nákup, uvařit, nakládat s penězi, používat běžné domácí spotřebiče, vyprat si, umýt nádobí?

⁶ Informace o příspěvku na péči jsou podrobně v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

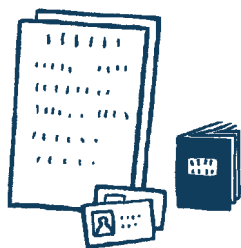

Kde a jak požádat o příspěvek na péči

1. O příspěvek na péči žádáte na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště. Můžete žádost podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou. Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.
2. Po podání žádosti se s vámi domluví sociální pracovník Úřadu práce ČR na návštěvě u vás doma (nebo např. v domově seniorů, pokud tam žijete) a provede sociální šetření. To znamená, že s vámi probere, v čem potřebujete podporu, s čím vám kdo pomáhá a podobně. U této návštěvy může být i někdo z vašich blízkých, když si to budete přát.
3. Po provedení sociálního šetření požádá Úřad práce ČR posudkového lékaře o posouzení vašeho zdravotního stavu. Proto je dobré zajistit, aby váš ošetřující lékař měl všechny aktuální lékařské zprávy o vašem zdravotním stavu, protože poskytuje tyto podklady posudkovému lékaři.

Vyřízení žádosti může trvat několik měsíců. Příspěvek se přiznává od měsíce, ve kterém jste žádost podali. Například pokud požádáte v lednu a rozhodnutí o příspěvku dostanete v dubnu, tak vám Úřad práce ČR vyplatí příspěvek za leden – duben naráz a pak vám bude chodit příspěvek každý měsíc. V případě, že se vám zhorší zdravotní stav a potřebujete více pomoci, můžete požádat o změnu výše příspěvku na péči.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Žádost o příspěvek na péči
- Oznámení o poskytovateli pomoci

Jestliže příspěvek na péči již pobíráte a chcete změnit výši přiznaného příspěvku:

- Návrh na změnu výše přiznaného příspěvku

Jestliže využíváte pomoci některé sociální služby (například bydlíte v domově pro seniory nebo k vám domů chodí pečovatelská služba), pak vám musí ve formuláři Oznámení o poskytovateli pomoci tuto skutečnost potvrdit. Jestliže se o vás stará někdo z rodiny (například dcera, syn, manžel, manželka), uvedete jeho jméno, příjmení a další údaje a tato osoba to potvrdí na tomto formuláři svým podpisem.

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Výše příspěvku na péči

- 880 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost) – potřebujete pomoc ve 3 nebo 4 základních životních potřebách
- 4 400 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost) – potřebujete pomoc v 5 nebo 6 základních životních potřebách
- 12 800 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost) – potřebujete pomoc v 7 nebo 8 základních životních potřebách
- 19 200 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost) – potřebujete pomoc v 9 nebo 10 základních životních potřebách

Můžete si vybrat, jestli budete příspěvek na péči dostávat na účet nebo poštovní složenkou.

Průkaz osoby se zdravotním postižením

Průkaz osoby se zdravotním postižením (průkaz OZP) dostanete, pokud máte dlouhodobé zdravotní potíže, které vám znesnadňují orientaci nebo pohyblivost.⁷

Průkazy osob se zdravotním postižením jsou označeny symboly „TP“ (průkaz TP), „ZTP“ (průkaz ZTP) nebo „ZTP/P“ (průkaz ZTP/P). Každý průkaz OZP vám přináší nějaké výhody.

Průkaz TP dostanete, když se zvládáte pohybovat a orientovat doma, ale venku je to pro vás obtížnější. Nedojdete daleko, máte potíže s překážkami a nerovným terénem nebo je pro vás těžké se venku orientovat. S tímto průkazem máte vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích, přednost při osobním projednávání záležitosti, vyžaduje-li jednání delší čekání, zejména stání.

Průkaz ZTP dostanete, když jste schopni se pohybovat a orientovat doma, ale venku dojdete jen velmi krátkou vzdálenost nebo máte velké problémy buď s pohybem, nebo s orientací. S tímto průkazem máte stejné výhody jako majitelé průkazu TP a navíc bezplatnou dopravu místní veřejnou hromadnou dopravou a slevu 75 % jízdného ve vlakové a autobusové vnitrostátní dopravě.

Průkaz ZTP/P dostanete, když máte potíže i s pohybem po domácnosti nebo nemůžete vůbec chodit, ať už doma nebo venku. Tento průkaz dostanete také v případě, že se venku nedokážete vůbec zorientovat a potřebujete průvodce. S tímto průkazem máte stejné výhody jako držitelé předchozích průkazů a navíc bezplatnou dopravu místní veřejnou hromadnou dopravou pro průvodce a také pro vodícího psa (pokud jste úplně nebo prakticky nevidomí a nemáte s sebou průvodce).

⁷ Informace o průkazu OZP jsou podrobně v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

S průkazy máte i mnoho dalších výhod. Je dobré zeptat se na Úřadu práce ČR, kde vám poradí. Některé z těchto výhod jsou dané různými zákony. Například můžete mít slevy na daních, můžete být osvobozeni od dálničního poplatku a podobně. Některé výhody poskytují různé instituce dobrovolně. Například mobilní operátoři, dodavatelé plynu a elektřiny, muzea a podobně. V tomto případě je dobré zeptat se přímo v konkrétní instituci.

Nejedná se o status osoby zdravotně znevýhodněné (OZZ). Osoby zdravotně znevýhodněné (OZZ) jsou specifickou skupinou osob se zdravotním postižením, nejsou invalidní, ani nedostávají průkaz OZP, ale dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav jim omezuje schopnost pracovního uplatnění.

Kde a jak požádat o průkaz OZP

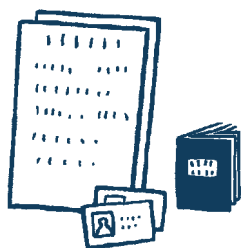
O průkaz OZP žádáte na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště. Můžete žádost podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou. Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Úřad práce ČR požádá posudkového lékaře o posouzení vašeho zdravotního stavu. Proto je dobré zajistit, aby váš ošetřující lékař měl všechny aktuální lékařské zprávy o vašem zdravotním stavu, protože poskytuje tyto podklady posudkovému lékaři.

Když vám přijde rozhodnutí o přiznání průkazu OZP, musíte přinést fotografii a zaplatit správní poplatek na Úřadu práce ČR, kde vám vydají průkaz.

V případě, že se vám změní zdravotní stav, můžete také požádat o změnu typu průkazu.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Žádost o průkaz OZP
- Průkaz totožnosti
- Pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list

Jestliže průkaz OZP již máte a chcete požádat o změnu typu průkazu:

- Žádost o změnu nároku na průkaz OZP

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Příspěvek na mobilitu

Příspěvek na mobilitu je opakující se dávka, která vám pomůže zaplatit vaše náklady za dopravu.⁸ Můžete ji dostat, pokud splníte několik podmínek zároveň:

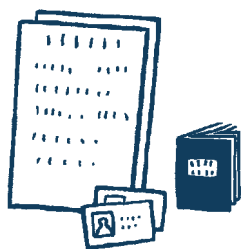
- musíte mít nárok na průkaz ZTP nebo ZTP/P
- a musíte se v kalendářním měsíci opakovaně někam za úhradu dopravovat, nebo být dopravován.

Proto příspěvek nedostanete v případě, že jste celý kalendářní měsíc byli hospitalizováni.

Kde a jak požádat o příspěvek na mobilitu

O příspěvek na mobilitu žádáte na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště. Můžete žádost podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou. Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Žádost o příspěvek na mobilitu
- Průkaz totožnosti
- Pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

⁸ Informace o příspěvku na mobilitu jsou podrobně v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Výše příspěvku na mobilitu

Příspěvek na mobilitu je 550 Kč za kalendářní měsíc. Budete ho dostávat vždy v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, za který vám příspěvek patří. Například v únoru dostanete příspěvek na mobilitu za leden.

Můžete také požádat, abyste příspěvek na mobilitu dostávali jednou za tři měsíce. To znamená, že jednou za čtvrt roku můžete dostat 1 650 Kč namísto 550 Kč každý měsíc.

Můžete si vybrat, jestli budete příspěvek na mobilitu dostávat na účet nebo poštovní složenkou.

Příspěvek na zvláštní pomůcku

Příspěvek na zvláštní pomůcku je jednorázová dávka, která vám pomůže zaplatit některé pomůcky.⁹ Dostanete ho v případě, že máte těžké zdravotní postižení. Zdravotní postižení může být tělesné, smyslové nebo duševní.

Příspěvek je určený na pomůcky, které jsou vyjmenované ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Je určený i na nákup auta.

Abyste příspěvek dostali, musíte splnit několik podmínek:

- Vaše zdravotní postižení je dlouhodobé (trvá nebo má trvat déle než rok).
- Pomůcka vám musí sloužit k sebeobsluze nebo k práci, studiu a styku s okolím.
- Budete schopni pomůcku využívat.

U některých pomůcek jsou pak další podmínky k tomu, abyste na ně získali příspěvek.

Zvláštní pomůcky

V příloze vyhlášky najdete seznam druhů a typů zvláštních pomůcek pro osoby se zdravotním postižením, na které můžete dostat příspěvek. Příspěvek můžete použít třeba na úpravy bytu nebo auta, na vodícího psa a podobně.

Můžete také dostat příspěvek na zvláštní pomůcku, která není napsaná v tomto seznamu. V tomto případě Úřad práce ČR bude posuzovat, zda je tato konkrétní pomůcka z hlediska využití srovnatelná s druhy a typy zvláštních pomůcek, které jsou v seznamu.

⁹ Informace o příspěvku na zvláštní pomůcku jsou podrobně v zákoně č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Příspěvek dostanete na pomůcku v základním provedení, které vám vzhledem k vašemu zdravotnímu postižení plně vyhovuje a splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti. Tato podmínka se nepočítá v případě, že žádáte o příspěvek na motorové vozidlo.

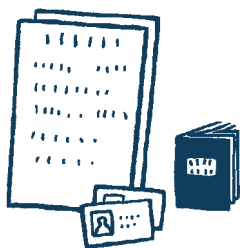
Kde a jak požádat o příspěvek na zvláštní pomůcku

O příspěvek na zvláštní pomůcku žádáte na pobočce Úřadu práce ČR podle místa vašeho trvalého bydliště. Můžete žádost podat osobně nebo poštou nebo elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem či datovou schránkou.

Žádost za vás může podat i jiný člověk, který bude mít vaši plnou moc. Vaše podpisy na této plné moci nemusí být úředně ověřeny.

Úřad práce ČR požádá posudkového lékaře o posouzení, zda vaše zdravotní postižení splňuje podmínky nároku na zvláštní pomůcku. Proto je dobré zajistit, aby váš ošetřující lékař měl všechny aktuální lékařské zprávy o vašem zdravotním stavu, protože poskytuje tyto podklady posudkovému lékaři.

Jaké dokumenty budu potřebovat

- Formulář žádosti o příspěvek na pořízení zvláštní pomůcky

Další doklady, které si od vás může Úřad práce vyžádat:

- Doklad o zakoupení pomůcky

Formuláře jsou k dispozici v papírové podobě přímo na kontaktních pracovištích Úřadu práce ČR nebo **online** na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku

Výše příspěvku se stanovuje rozdílně na pomůcky za méně než 10 000 Kč a na pomůcky, které stojí více než 10 000 Kč. Zvláštní pravidla má příspěvek na auto.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku, která stojí méně než 10 000 Kč:

Příspěvek dostanete, pokud je váš příjem a případně příjem společně posuzovaných osob nižší než osminásobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob.

Na platbě za pomůcku se musíte podílet. Musíte zaplatit 10 % z předpokládané nebo už zaplacené částky. Nejméně zaplatíte 1 000 Kč. Na zbytek částky dostanete příspěvek.

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku, která stojí více než 10 000 Kč:

Na platbě za pomůcku se musíte podílet. Musíte zaplatit 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny pomůcky.

Pokud nemáte dostatek peněz na zaplacení 10 %, můžete požádat Úřad práce ČR o nižší spoluúcast. Nejméně zaplatíte vždy 1 000 Kč.

Výše příspěvku na zdvihací plošinu:

Na platbě za pomůcku se musíte podílet. Musíte zaplatit 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny pomůcky.

Maximálně můžete dostat 400 000 Kč.

Pokud nemáte dostatek peněz na zaplacení 10 %, můžete požádat Úřad práce ČR o nižší spoluúcast. Nejméně zaplatíte vždy 1 000 Kč.

Výše příspěvku na auto:

Výše příspěvku závisí na vašem příjmu a na příjmech společně posuzovaných osob. Maximálně můžete dostat 200 000 Kč.

Záleží i na tom, jaké jste dostali příspěvky na zvláštní pomůcky v minulosti. Ovlivní to celkovou částku, kterou dostanete.

Povinnost vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku

V určitých případech máte povinnost vrátit příspěvek nebo část příspěvku na zvláštní pomůcku:

- Nepoužili jste příspěvek vůbec (nebo jste nepoužili část příspěvku) do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou Úřadu práce ČR.
- Pomůcka už není vaše nebo jste ji přestali využívat, a to v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku (nebo v případě auta v období před uplynutím 84 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku).
- Přestali jste se opakovaně dopravovat nebo už nejste schopni převozu autem, byl-li vyplacen příspěvek na pořízení auta.
- Zneužili jste příspěvek buď tím, že jste v žádosti uvedli nepravdivé údaje nebo že jste příspěvek použili jinak, než bylo napsáno v rozhodnutí.

Pokud jste pomůcku přestali používat z důvodu změny zdravotního stavu, nemusíte příspěvek vracet. Úřad práce ČR může rozhodnout i v jiných případech, že příspěvek ani jeho část nemusíte vracet.

Sociální služby

Na sociální služby je dobré se obrátit v případě, že potřebujete pomoc a podporu v situaci, kterou se Vám nedaří řešit vlastními silami nebo za pomoci rodiny a blízkých.

Existuje více druhů služeb a ty nejčastější postupně představíme v následující kapitole. Pracovníci služeb za vámi buď mohou přijít domů, nebo tam, kam si přejete, těmto službám se říká **terénní služby**. Pokud vy docházíte do místa, kde je služba poskytována, jsou to služby **ambulantní**. Existují také služby **pobytové** a to jsou ty, které jsou spojené i s ubytováním. Za většinu služeb musíte platit. Na to můžete využít příspěvek na péči.

V celé České republice je hodně organizací, které poskytují velké množství různých služeb. Pokud potřebujete poradit s hledáním a výběrem služby, je dobré se zeptat na sociálním odboru ve vaší obci. Služby můžete také vyhledávat na internetu v online **registru služeb**. Můžete vyhledávat služby podle místa, druhu služby a dalších kritérií.

Tato příručka obsahuje vybrané informace o sociálních službách pro základní porozumění.¹⁰

Potřebujete poradit v těžké životní situaci? Pro odborné rady se můžete obrátit na sociální poradny, kde vám bezplatně poradí s právně sociálními otázkami. Například pokud potřebujete řešit dědictví, příspěvky, rady ohledně sociálních služeb atd. Můžete se také obrátit pro radu na obecní úřad.

Prožíváte nějakou těžkou situaci, potřebujete si o ní popovídat a sdílet s někým svá trápení? Můžete zavolat na krizové telefonní linky, kde vás pracovníci vyslechnou a krizovou situací vás provedou. Můžete také napsat na online chaty krizových linek. Krizové linky jsou anonymní. Čísla začínající na trojčíslí 800 jsou bezplatná.

¹⁰ Podrobné informace o sociálních službách najdete v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Sociální pracovníci

Sociální pracovníci vám mohou pomoci řešit různé životní situace. Jsou tu pro vás a najdete je na obecních nebo městských úřadech a v sociálních službách. Jejich úlohou je poskytnout vám odbornou pomoc, například poradenství, jaké typy sociálních služeb můžete využít, jak lze vaši konkrétní situaci ulehčit, pomohou vám zorientovat se v dávkových systémech nebo s podáním žádostí o dávky či sociální služby.

Každá obec by měla zajistit, abyste se dostali k informacím, na koho se můžete obrátit. Tyto informace se zpravidla dají najít na různých letácích, v místním tisku, na nástěnkách nebo na internetu. Kontakt by vám také mohl dát váš ošetřující lékař.

První krok, který můžete udělat, je obrátit se na sociální pracovníky na úřadech. Myslete na to, že se o vás pracovníci sami nedozví, a tak vás nemohou podpořit. S kontaktováním sociálního pracovníka vám mohou pomoci třeba vaši blízcí nebo sousedi. Můžete zajít na úřad osobně, nebo tam zavolat, nebo i napsat email.

Sociální pracovník s vámi probere, v čem potřebujete podpořit nebo poradit. Zjistí vaše přání a potřeby a nabídne vám možnosti, jak situaci řešit. Dá vám například i kontakty na konkrétní služby. Sociální pracovník by měl respektovat vaše přání a vůli, měl by respektovat vaši důstojnost, neměl by vás do ničeho nutit. Pracovník také musí respektovat vaše soukromí a informace, které mu sdělíte, budou důvěrné.

Jak žádat o sociální služby

S některými sociálními službami je nutné uzavřít písemnou smlouvu o poskytování služby. Většinou nejdříve kontaktujete sociální službu a oni vám vysvětlí postup. Často se vyplňuje žádost o službu, někdy také vyjádření ošetřujícího lékaře. Se sociálním pracovníkem proberete svá přání, a co služba nabízí. Celý proces s vámi může absolvovat někdo blízký.

Pokud se dohodnete, že budete službu využívat a uzavřete smlouvu, měly by v ní být následující informace:

- Obě strany, které smlouvu uzavírají.
- O jakou službu se jedná.
- Jaký bude rozsah poskytování služby.
- Kde a v jaký čas bude služba poskytována.
- Kolik bude služba stát peněz, jak se bude vyúčtovávat a jakým způsobem se bude platit.

- Informace o vnitřních pravidlech služby (jsou napsaná zvlášť, ale musí vám je dát k přečtení) – ve smlouvě se podpisem zavazujete, že je budete dodržovat.
- Výpovědní důvody a lhůty.
- Doba platnosti smlouvy.

Smlouva může být písemná nebo ústní. Kromě uzavření smlouvy vám musí pracovník dát přečíst vnitřní pravidla služby a pravidla pro podávání a vyřizování stížností.

Pokud smlouvu neuzavřete, můžete být zařazeni do čekací listiny a pracovník se vám ozve, až bude volná kapacita služby. Případně vám může dát informace o dalších službách.

Smlouvu může služba odmítnout uzavřít jen tehdy, pokud neposkytuje služby, které potřebujete, nemá volnou kapacitu nebo v případě, že jste v posledních 6 měsících dostal výpověď ze smlouvy kvůli porušení povinností vyplývajících ze smlouvy.

Můžete podat více žádostí a pak si vybrat, se kterou službou uzavřete smlouvu.

Tato příručka obsahuje vybrané informace o sociálních službách pro základní porozumění. Podrobné informace o sociálních službách najdete v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Pečovatelská služba

Službu využijete v případě, že potřebujete pomoc někoho jiného v péči o sebe sama a přejete si zůstat doma. Pečovatelská služba většinou vypadá tak, že pracovníci, tzv. pečovatelé, přichází za vámi domů a ve vymezeném čase, který si předem dohodnete, vám pomohou s činnostmi, které jsou pro vás obtížné. Mohou vám vozit nebo připravovat obědy, pomáhají s nákupy, s úklidem, s koupáním, použitím toalety a s mnoha dalšími činnostmi. Pečovatelé vás také mohou doprovodit na procházku, na úřady a jinam. Pečovatelé vám pomáhají zajistit potřeby nutné k životu.

Než službu kontaktujete, tak je dobré promyslet, s čím konkrétně potřebujete pomoci.

Pečovatelé nemohou poskytovat zdravotní péči. Pokud potřebujete zdravotní péči, můžete pečovatelskou službu zkombinovat s domácí zdravotní péčí.

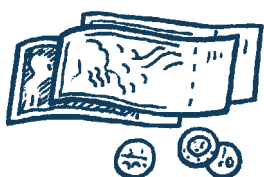
Žijete doma sami, ale máte obavu, že upadnete a nebude vám mít kdo pomoci? Můžete využít tísňové služby. Tyto služby se platí a zajišťují často i 24 hodin pohotovostní službu. Fungují tak, že dostanete třeba náramek nebo jinou formu tísňového tlačítka. To budete nosit stále u sebe, a pokud upadnete nebo budete mít zdravotní potíže, stačí zmáčknout tlačítko. Pohotovostní služba bude vědět, že se něco děje a zajistí pomoc.

Jak a kde o službu požádat

O službu požádáte přímo v organizaci, která vám službu bude poskytovat. S touto organizací se domluvíte, jaké dokumenty od vás potřebují, jakou podporu od nich potřebujete vy a uzavřete spolu smlouvu. Ve smlouvě bude popsáno, jaké přesně má služba podmínky, jak bude vypadat a kolik za ni budete platit. Je tam například napsané, za jakých podmínek můžete zrušit už domluvenou péči.

V některých případech s vámi uzavřít smlouvu odmítnou. Bude to v případě, že neposkytují služby, které byste potřebovali, nebo pokud mají plnou kapacitu.

Kolik služba stojí

Cena pečovatelské služby je vždy individuální. Platíte podle počtu činností, se kterými vám pečovatelé pomáhají a také za čas, který s vámi stráví. Každá organizace může mít cenu za tuto pomoc nastavenou jinak.

Podle vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, po vás mohou chtít maximálně 130 Kč za hodinu. Tato cenová hranice se týká jen přesně vymezených činností, které jsou popsány v zákoně. Pokud se s organizací domluvíte na tom, že vám budou pomáhat i s jinými činnostmi, může být cena i vyšší. Většinou je tato podpora označována jako fakultativní služby.

Pokud vám pečovatelská služba zajišťuje celodenní stravu (minimálně 3 hlavní jídla), může být cena maximálně 170 Kč za den. Za oběd může být maximální cena 75 Kč, za dovoz jídla 30 Kč, za zajištění velkého nákupu (například týdenního) maximálně 115 Kč a za kilogram vypraného nebo třeba vyžehleného prádla maximálně 70 Kč.

Osobní asistence

Osobní asistenci využijete v případě, že chcete pomoc jiného člověka u vás doma nebo při vyřizování různých záležitostí. Osobní asistenti vás mohou doprovodit, kam potřebujete, a podpořit vás v aktivitách, které sami nezvládnete. Na rozdíl od pečovatelské služby se platí pouze za počet hodin, které budete asistenci využívat a nemusíte se předem domlouvat na konkrétních činnostech. Můžete si domluvit asistenci na různý počet hodin denně i týdně, podle toho, jak budete potřebovat. Asistenti vám mohou pomáhat se stejnými činnostmi jako pečovatelé, ale také s čímkoliv dalším. Asistence na rozdíl od pečovatelské služby má pomáhat k tomu, abyste mohli žít aktivnější život. Mohou vás například doprovodit na kulturní akci.

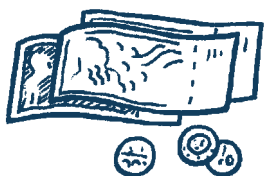
Asistenti nemohou poskytovat zdravotní péči.
Pokud potřebujete zdravotní péči, můžete využít domácí zdravotní péči.

Jak a kde o službu požádat

O službu požádáte přímo v organizaci, která vám službu bude poskytovat. S touto organizací se domluvíte, jaké dokumenty od vás potřebují, jakou podporu od nich potřebujete vy a uzavřete spolu smlouvu. Ve smlouvě bude popsáno, jaké přesně má služba podmínky, jak bude vypadat a kolik za ni budete platit. Je tam například napsané, za jakých podmínek můžete zrušit už domluvenou asistenci.

V některých případech s vámi uzavřít smlouvu odmítnou. Bude to v případě, že neposkytují služby, které byste potřebovali nebo pokud mají plnou kapacitu.

Kolik služba stojí

Cena asistence je vždy individuální. Platíte podle počtu hodin, které s vámi asistent stráví. Každá organizace může mít jinou cenu za hodinu. Platí ale pravidlo, že cena za hodinu asistence může být maximálně 130 Kč.

Sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Službu využijete v případě, že máte nedostatek sociálních kontaktů a nemůžete nebo nechcete zůstat celý den doma sami. Služba je nejčastěji ambulantní a musíte tedy dojít do organizace, která službu poskytuje.

Služba obvykle nabízí aktivity zaměřené na trénink paměti, vzdělávací aktivity a další volnočasové aktivity. Naučí vás také, jak si je sami můžete vyhledat a organizovat. Sociálně aktivizační služby se vás snaží podpořit v aktivním životě. Podpoří vás v rozvoji zájmů, posílení komunikačních dovedností a poradí, kam se obrátit v případě, že řešíte nějakou závažnější situaci.

Jak a kde o službu požádat

O službu požádáte přímo v organizaci, která vám službu bude poskytovat. Se službou uzavřete pouze ústní dohodu, kde se domluvíte, o jaké aktivity máte zájem.

Kolik služba stojí

Za sociálně aktivizační služby nemusíte nic platit.

Centrum denních služeb a denní stacionář

Centrum denních služeb či denní stacionář využijete v případě, že při běžných denních aktivitách potřebujete pomoc jiné osoby a zároveň si přejete trávit čas s vrstevníky. Kromě toho, že vám pomohou s hygienou či stravováním, nabízejí i smysluplný program, například trénink paměti, rukodělné činnosti, pohybové aktivity a podobně.

Centrum denních služeb je pro více soběstačné osoby a je zde větší volnost ve výběru aktivit a dnů, kdy dorazíte. Mají své otevírací hodiny a v době, kdy mají otevřeno, v nich můžete trávit čas. Centra nabízí různé kroužky, kurzy, přednášky, kulturní akce a mnoho dalších pravidelných i nepravidelných aktivit. Většinou zde také můžete odpočívat, posedět a pobavit se s dalšími návštěvníky Centra.

Denní stacionář je pro osoby s větší potřebou podpory a chodíte do nich pravidelně ve dny nebo časy domluvené ve smlouvě. Pracovníci stacionáře připravují celodenní program, ale náplň dne si s pracovníky domlouváte. Nemusíte se účastnit všech aktivit.

Jak a kde o službu požádat

O službu požádáte přímo v organizaci, která vám službu bude poskytovat. S touto organizací se domluvíte, co služba nabízí a co potřebujete vy a uzavřete spolu písemnou smlouvu. Ve smlouvě bude popsáno, jaké přesně má služba podmínky, v jakých časech bude poskytována, jak bude vypadat a kolik za ni budete platit.

V některých případech s vámi uzavřít smlouvu odmítnou. Bude to v případě, že neposkytují služby, které byste potřebovali nebo pokud mají plnou kapacitu.

Kolik služba stojí

Za služby centra denních služeb i denní stacionář se platí podle ceníku konkrétní organizace. Ceny tedy mohou být různé. Zároveň může být maximální cena 130 Kč za hodinu, 170 Kč za celodenní stravu (minimálně 3 hlavní jídla) nebo 75 Kč za oběd.

Platíte za reálně využívané služby, tzn. za aktivity a pomoc s hygienou a stravou. Pokud je centrum denních služeb otevřené k posezení, má například kavárničku, za čas zde strávený platit nemusíte. Zeptejte se přímo v organizaci, kde chcete službu využívat.

Domov pro seniory a domov se zvláštním režimem

Pokud potřebujete péči druhé osoby ve větším časovém rozsahu, většinou celodenně, a není možné tuto péči poskytovat u vás doma, může pro vás být vhodná pobytová sociální služba.

Domov pro seniory je určen pro osoby od určitého věku. Domov se zvláštním režimem je většinou pro osoby se specifickými potřebami (například pro osoby s demencí).

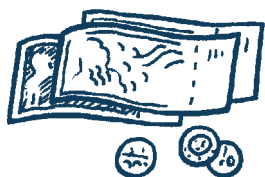
Do domova pro seniory nebo domova se zvláštním režimem nejčastěji odcházíte natrvalo. Budete zde mít ubytování, stravu, celodenní podporu a různé aktivity pro naplnění dne.

Jak a kde o službu požádat

O službu požádáte přímo v organizaci, která vám službu bude poskytovat. S touto organizací se domluvíte, jaké dokumenty od vás potřebují, co služba nabízí a co potřebujete vy a uzavřete spolu smlouvu. Ve smlouvě bude popsáno, jaké přesně má služba podmínky, jak bude vypadat a kolik za ni budete platit.

V některých případech s vámi uzavřít smlouvu odmítnou. Bude to v případě, že neposkytují služby, které byste potřebovali, nebo pokud mají plnou kapacitu.

Kolik služba stojí

Cenu si stanoví organizace, která službu poskytuje a může být individuální. Platí se za ubytování, stravu a poskytovanou péči. Maximální cena za den za ubytování (kam patří i úklid, praní, žehlení a drobné úpravy prádla) je 210 Kč, 170 Kč je za celodenní stravu (minimálně 3 hlavní jídla) nebo 75 Kč za oběd.

Platí pravidlo, že cena za poskytnutou péči bude ve výši příspěvku na péči. Po zaplacení ubytování a stravy by vám mělo zůstat 15 % z vašich příjmů (nejčastěji z důchodu). Pokud je cena ubytování a stravy vysoká a po jejich zaplacení by vám nezůstalo 15 % příjmů, můžete situaci řešit dvěma způsoby. Domov seniorů se domluví na spoluúčasti například s někým z vašich blízkých. Nebo se dohodnete na snížení ceny.

Odlehčovací služba

Tuto službu využijete v případě, že vás běžně podporuje rodina u vás doma, ale na určitou krátkou dobu vám podporu poskytnout nemůže. Například protože vaši blízcí jedou na dovolenou nebo si potřebují něco vyřídit v době, kdy o vás běžně pečují.

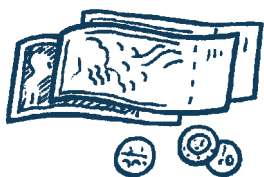
Odlehčovací služby jsou nejčastěji krátkodobé pobytové služby, kde strávíte pár dnů či týdnů. Dostanete zde ubytování, stravu a potřebnou podporu. Někdy jsou to služby terénní či ambulantní, kdy za vámi přijdou pečovatelé domů nebo vy se dopravíte za nimi, strávíte v odlehčovací službě den a odpoledne se vrátíte domů. Dostanete zde stravu a potřebnou péči.

Jak a kde o službu požádat

O službu požádáte přímo v organizaci, která vám službu bude poskytovat. S touto organizací se domluvíte, jaké dokumenty od vás potřebují, co služba nabízí a co potřebujete vy, a uzavřete spolu smlouvu. Ve smlouvě bude popsáno, jaké přesně má služba podmínky, jak bude vypadat a kolik za ni budete platit.

V některých případech s vámi uzavřít smlouvu odmítnou. Bude to v případě, že neposkytují služby, které byste potřebovali, nebo pokud mají plnou kapacitu.

Kolik služba stojí

Cenu si stanoví organizace, která službu poskytuje a může být individuální. Platí pravidlo, že maximální cena za hodinu je 130 Kč, za celodenní stravu (minimálně 3 hlavní jídla) je 170 Kč, za oběd 75 Kč. Pokud je služba pobytová, tak maximální cena za ubytování za den je 210 Kč.

Sociální služby poskytované ve zdravotnickém zařízení

Stává se, že jste hospitalizovaní, ale k hospitalizaci už není k zdravotní důvod. Za běžné situace byste byli propuštěni domů. Kvůli vašemu zdravotnímu stavu však potřebujete pomoc jiné osoby a tu nemáte zařízenou. V takovém případě můžete zůstat v nemocnici na tzv. sociálním lůžku. To lze jen do doby, než budete mít péči zajištěnou rodinou nebo jinými sociálními službami. S tím vám pomůže sociální pracovník v nemocnici nebo sociální pracovník obecního úřadu.

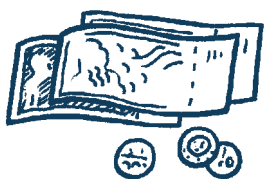
Ne každá nemocnice sociální lůžka poskytuje. Není to jejich povinnost.

Jak a kde o službu požádat

Tuto službu budete řešit přímo v nemocnici, kde jste hospitalizovaní. Zeptejte se někoho z personálu, nejlépe vašeho ošetřujícího lékaře. Ten by měl informovat sociálního pracovníka, který pracuje v každé nemocnici. Sociální pracovník s vámi bude situaci řešit.

Může se stát, že nemocnice sociální lůžka nemá, nebo jsou obsazená a místo není ani v LDN. V takovém případě kontaktujte sociální odbor vaší obce s informací o vašem zdravotním stavu a potřebě péče. Obec vám musí pomoci situaci řešit.

Kolik služba stojí

Cenu si stanoví nemocnice, která službu poskytuje a může být individuální. Platí pravidlo, že maximální cena za pobyt za den je 210 Kč, za celodenní stravu (minimálně 3 hlavní jídla) je 170 Kč, za oběd 75 Kč.

Platí pravidlo, že cena za poskytnutou péči bude ve výši příspěvku na péči. Po zaplacení ubytování a stravy by vám mělo zůstat 15 % z vašich příjmů (nejčastěji z důchodu).

Úmrtí manžela nebo manželky

Smrt blízkého člověka patří k nejtěžším situacím v lidském životě. Přesto je potřeba neodkladně vyřídit některé záležitosti spojené s jeho úmrtím a pohřbem, které jsou dané zákonem. Pokud si zesnulý přál mít pohřeb, měli bychom mu jej vypravit do 96 hodin od oznámení úmrtí. Náklady pohřbu a opatření pohřebiště se hradí z pozůstalosti. Pokud pozůstalost nestačí ke krytí nákladů pohřbu, jaký si zesnulý přál, musí být pohřben alespoň důstojným způsobem podle místních zvyklostí.

Jste vy nebo váš partner nevléčitelně nemocní a chcete poslední dny života prožít důstojně a mimo nemocnici? Můžete využít služeb hospiců, tzv. paliativní péče. Poskytnou vám úlevnou zdravotní péči buď u vás doma, nebo v lůžkovém zařízení. Poskytnou vám také duchovní podporu.

Jak postupovat při úmrtí

Pokud váš manžel nebo manželka zemřeli doma, musíte zavolat praktického lékaře, lékařskou službu první pomoci nebo zdravotnickou záchrannou službu. Ti přijedou k vám domů a provedou prohlídku těla zemřelého. Potom lékař, který prováděl prohlídku, vyplní List o prohlídce zemřelého a označí tělo, aby bylo jasné, o koho jde a nedošlo později třeba v márnici k záměně.

Tento lékař také rozhodne o tom, jestli je nutné provést pitvu. Ta se dělá například v případech, kdy člověk zemřel následkem úrazu. Lékař vám řekne všechny důležité informace a zajistí převoz těla zemřelého na pitvu.

Pokud není pitva nutná, můžete kontaktovat pohřební službu a ta si pro tělo vašeho manžela nebo manželky přijede. U této služby nemusíte zařizovat i pohřeb, ten si můžete v klidu rozmyslet a zařídit ho u jiné pohřební služby později.

Je také možné nechat si tělo zemřelého nějakou dobu doma, pokud to lékař a situace dovolí. Můžete pak pohřeb vypravit z domu a v rakvi tělo přenést na hřbitov do hrobu nebo krematoria podle místních zvyklostí.

Při úmrtí ve zdravotnickém či sociálním zařízení prohlídku provede lékař, který má službu. Vystaví také List o prohlídce zemřelého a rozhodne o tom, jestli je nutná pitva. Někdo ze zdravotnického nebo sociálního zařízení vám dá vědět, co se stalo, poskytne vám podporu a vysvětlí další postup.

Zajištění pohřbu

Dalším krokem bude výběr pohřební služby. Kromě pohřbení do země nebo kremace nabízejí pohřební služby i pohřební hostiny, dopravu pozůstalých na pohřeb, duchovní úkony, prostory s hudbou, tisk parte a vyřízení úmrtního listu. Promyslete, co všechno byste si na pohřbu přáli a podle toho vyberte pohřební službu.

Je dobré s pohřební službou uzavřít smlouvu o dohodnutých službách. Ve smlouvě bude napsané, na čem přesně jste se domluvili, na jakých službách a za jakou cenu. Smlouva zavazuje pohřební službu k vykonání dohodnutých služeb.

Pohřební služba může zajistit parte. Parte je vaším veřejným oznámením o úmrtí a pohřbu. Ke zveřejnění nebo publikování parte musí mít pohřební služba nejdříve Váš souhlas.

Dalším krokem je zajištění hrobového místa. To zařídíte se správou hřbitova. Musíte uzavřít písemnou smlouvu o nájmu hrobového místa. Bude v ní uvedena velikost a cena hrobového místa (nájem a další náklady). Cenu za nájem musíte zaplatit předem na celou dobu pronájmu hrobového místa, a to minimálně na 10 let. Potom můžete zařídit i náhrobek.

Jaké věci mám nachystat k pohřbu

- Oblečení pro zesnulého (vhodné jsou přírodní materiály).
- Fotografie zesnulého, která bude použita na parte nebo k vystavení v pohřební síni.
- Promyslete hudbu, kterou si na pohřbu přejete.

Nahlášení úmrtí na matriku

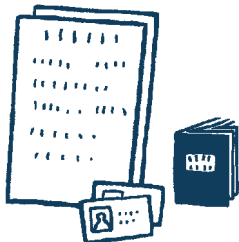
Úmrtí na matriku nahlašuje do 3 pracovních dnů lékař, který prováděl prohlídku zesnulého. Nahlašuje úmrtí na matriku v místě, kde zesnulý zemřel. Matrika dostane k dispozici List o prohlídce zemřelého, na základě kterého úmrtí zapíše do knihy úmrtí.

Matrika pak může vydat úmrtní list. Můžete si pro něj přijít osobně nebo vám ho matrika zašle poštou doporučeně do vlastních rukou. Za vydání úmrtního listu neplatíte. Pokud byste úmrtní list ztratili a žádali o kopii, zaplatíte 100 Kč.

Až dostanete úmrtní list zesnulého, tak musíte do 15 dnů jít požádat o nový občanský průkaz pro vás. Udělejte to jen v případě, že máte v současném občanském průkazu napsaný rodinný stav. V případě, že o nový občanský průkaz nepožádáte a máte v něm napsaný rodinný stav, jeho platnost skončí automaticky po 45 dnech.

Odevzdání dokladů zesnulého

Zesnulý partner nebo partnerka vlastnili několik dokladů, které musíte vrátit příslušným institucím:

- Občanský průkaz zesnulého - Pokud u sebe máte občanský průkaz zesnulého, musíte ho co nejdříve odevzdat na matrice nebo na nejbližším obecním úřadě obce s rozšířenou působností
- Průkaz zdravotní pojišťovny – na příslušnou pobočku pojišťovny
- Řidičský průkaz – na dopravní inspektorát
- Cestovní pas – na oddělení pasů a víz na obecním úřadě
- Vojenskou knížku – na obvodní vojenskou správu
- Starobní důchod – úmrtí ohlaste příslušné okresní správě sociálního zabezpečení nebo na poště, která důchod vyplácela do osmi dní
- Příspěvek na péči – na pobočce úřadu práce oznamte úmrtí do osmi dní

Po smrti partnera nebo partnerky je možné, že budete také muset vyřídit převod smlouvy na plyn, elektřinu, vodu a telefon. Převod dalšího majetku, například nemovitostí, bankovních účtů, auta, vkladních knížek a podobně, se vyřizuje až po skončení dědického řízení.

Poslední vůle a dědictví

Matrika pošle úmrtní list na obvodní soud, pod který spadá místo trvalého bydliště zesnulého. Soud určí notáře, který bude pozůstalost vyřizovat. Notář si s vámi domluví schůzku. Bude od vás potřebovat některé informace o majetku zesnulého. Notář si tyto informace ověří i sám, ale je jednodušší a rychlejší, když mu sdělíte co nejvíc informací. Může se jednat například o informace o bankovním účtu, vlastnictví nemovitostí, auta a podobně. Pokud zesnulý nesepsal závěť, bude o dědictví rozhodovat soud. Celý proces může trvat několik měsíců.

Zablokovala vám banka společný účet po smrti partnera nebo partnerky? Musíte počkat, až se vám ozve notář vyřizující pozůstalost a požádejte ho o odblokování účtu.

Užitečné odkazy

Zde najdete pár odkazů na různé organizace, kde můžete hledat informace:

Spolek Hurá na výlet – www.huranavylet.cz
Mezigenerační a dobrovolnické centrum TOTEM – www.totemplzen.cz
Senior fitness – www.seniorfitnes.cz
Celesta Praha – www.celestapraha.cz
Život 90 – www.zivot90.cz
Elpida – www.elpida.cz
Neztratit se ve stáří – www.neztratitsevestari.cz
Otevřeno seniorům – www.otevrenoseniorum.cz
Seniorum – www.seniorum.cz
Seniorklub – www.seniorklub.cz
Portál pro aktivní seniory – www.i60.cz
Občanské poradny – www.obcanskeporadny.cz/cs/
Iuridicum Remedium – www.iure.org
Anděl na drátě – www.andelnadrate.cz
Registr poskytovatelů sociálních služeb – www.iregistr.mpsv.cz
Dům ošetrovatelské péče – www.peceoseniory.cz
Pečuj doma – www.pecujdoma.cz
Péče – www.pece.cz
Gerontologie – www.gerontologie.cz
Umírání – www.umirani.cz
Cesta domů – www.cestadomu.cz

Zde najdete pár odkazů na vyřízení věcí online:

Portál veřejné správy – www.gov.cz
Webové stránky, kde můžete najít informaci o prostředcích, které můžete využít pro elektronickou identitu – <https://chciidentitu.gov.cz/>
Informace o datové schránce – www.datoveschranky.info
Informace, kde si můžete zřídit datovou schránku – www.czechpoint.cz

Vydává Ministerstvo vnitra ve spolupráci se Společností pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, z.s.

Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

náměstí Hrdinů 1634/3,

140 21 Praha 4

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

osr@mvcr.cz

ID datové schránky: **6bnaawp**

Společnosti pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, z. s

Karlínské nám. 59/12

186 03 Praha 8 – Karlín

<http://www.spmpr.cz/>

<https://pristupnaspolecnost.cz/>

Děkujeme za spolupráci:

